

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

10
ДИНАРА
1952



ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XV — Број 89 — Субота, 12 септембар 1953

МИКИ И ЊЕГОВ ДВОЈНИК

Двојник



МИНИ И МИХАЈЛО, ЗА КОГА МИНИ ВЕРУЈЕ ДА ЈЕ МИКИ, СРЕЛИ СУ СЕ ПРЕД УЛАЗОМ ЈЕДНОГ НОЋНОГ ЛОКАЛА



ОДМАХ ДА СИ ПРЕСТАО СА ТИМ ЦИРКУСОМ!... И... КУБИ!

ОДБИЈ! СА ТАКВИМА УОПШТЕ НЕМАМ ОБИЧАЈ ДА РАЗГОВАРАМ!



МИКИ!! ШТА ТИ ТО ЗАМИШЉАШ? ЈЕСИ ЛИ ТИ УОПШТЕ ПРИ СЕБИ?!

ТАКСИ!



ВИДИ, МОЛИМ ТЕ! БАРА СЕ ОН АКО МИСЛИ ТАКО ЛАКО ДА КЛИШЕ!

ТАКСИ!

ОДЈЕДНОМ, МИХАЈЛО ЈЕ ПРИМЕТИО ДА ТАКСИ НЕ ИДЕ У ПРАВЦУ ЊЕГОВОГ ХОТЕЛА...



ЕЈ! ШТА ОВО ТРЕБА ДА ЗНАЧИ? ИДЕМО У ПОГРЕШНОМ ПРАВЦУ! КУДА МЕ ТО ВОЗИТЕ?

СТРПИТЕ СЕ ГОСПОДИНЕ!



НЕКУ ДА СЕ СТРИМ! СМЕСТА ЗАУСТАВИТЕ КОЛА! ЈЕСТЕ ЛИ ЧУЛИ? СМЕ-СТА!



ГОСПОДИН СЕ НЕШТО БУНИ! А? МОЖДА БИ ЖЕЛЕО...



... ДА УПОТРЕБИМ СИЛУ? СЕДИ И ЈЕЗИК ЗА ЗУБЕ! ДА НИСИ ПИШУО!

ДВА ДАНА КАСНИЈЕ МИКИ ЈЕ САЗНАО ДА СЕ ГРОФ ЈЕДИОКА ВРАЌА...



ОСЈАЈНО! ЈЕДИОКА ДОВОДИ МИХАЈЛА! ТАКО ЋУ ЈА УСКОРО МОГИ ДА ОТПУТУЈЕМ ОДАВА!



ОТКАД ВЕЋ НИСАМ НОСИО СВОЈЕ СОПСТВЕНО ОДЕЛО!

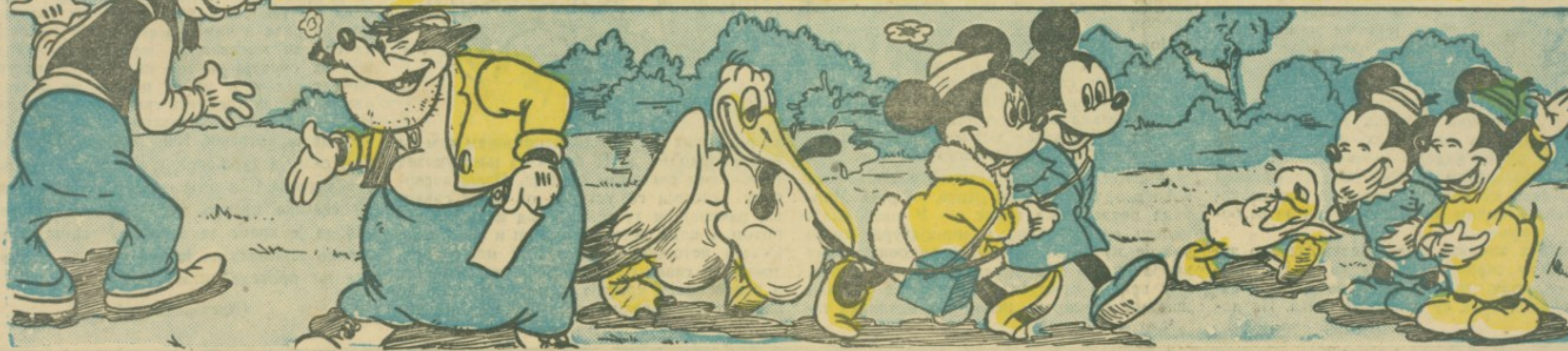


ДОБРО - ДОШЛИ, ГРОФЕ! СПРЕМАН САМ ДА ОТПУТУЈЕМ!



МИХАЈЛО ЈЕ НЕСТАО!

У ИДУЌЕМ БРОЈУ: МИНИ СТИЖЕ У МЕДИОКУ



СТЕНЛИ ЛИВИНГСТОНА

(11)

„Па ипак, упркос свему, жалим што одлазим, што се растајем од човека у чијем сам се друштву тако пријатно осећао. И досад сам се много пута растајао од пријатеља и увек сам бивао тужан. Али, овога пута туга је била много

нуо је Стенли:
— Сутра увече, докторе, опет ћете бити сами.
— Да! А кућа ће изгледати као да је у њој неко умро. Боље би било да не крећете док не прође кишна сезона која само што није почела.

бисмо остали што дуже заједно. Осам је часова прошло, а ја још нисам полазио мада сам био одлучно да ћу крећути у пет. Докторе, рекох му најзад, оставићу двојицу од мојих људи још два дана овде! Може се догодити да се нечег присетите па ми то онда можете по њима поручити. Ја ћу остати један дан у Тури да их сачекам. А сад више нема помоћи — морамо се растати. Остајте збогом!

— Ох! Зар већ? Ја ћу мало с вама. Морам вас бар до неке отпратити.

Постепено се њихов заједнички стан губио из вида. Стенли је корачао и мислио на последње дане испуњене толиким напорима, али и успесима. Прошао је поред старог стабла банане испод које је почивао Шо. С времена на време дизао је поглед и дуго гледао Ливингстона као да је желео да у своје сећање што боље и дубље уреже његов лик. Као од живог, драгостворена Стенли се у мислима опраштао од куће, Шоовог гроба, од заједничког живота с човеком кога раније није познавао и који му је постао пријатељ.

— Колико мислите да ће трајати ваше последње истраживачко путовање. — запитао је Стенли прекидајући то болно, немо опраштање.

— Годину и по, највише, и то рачунајући од дана кад кренем из Уњањембеа.

— Претпоставимо да ће трајати две године. Јер, увек се може догодити нешто непредвиђено. Због тога ћу људима које будем најмио рећи да ће њихова служба код вас трајати две године.

— Да, то би заиста било добро.

Али, час растанка није се могао одгодити.

— Драги докторе, — рекао је Стенли — и најбољи пријатељи морају се једном ра-

стати. Далеко сте ме отпратили и молим вас да ми дозволите да вас замолим да се вратите. Желим вам, драги докторе, да се и ви срећно вратите својој кући. А сад, збогом!

— Збогом!
Топло и снажно су се руковали. Стенли се трудио да савлада узбуђење. Али, кад су почели да прилазе и да се опраштају и Ливингстонове слуге, он није могао да задржи сузе. — Излао сам се, — каже Стенли.

— Збогом, драги пријатељу, — довикнуо је још једном, нагло се окренуо и пошао да Ливингстон не би приметно његове влажне очи.

„Ливингстон и ја изрекли смо последње збогом Растали смо се. Ко зна шта га још чека на његовом дугом путу кроз дивље крајеве у којима ће имати да се бори с многим тешкоћама... Тај растанак у Централној Африци никад нећу заборавити, чак и ако будем живео још пола века. Увек ћу се сећати оног тужног збогом. Одједном сам зажедео да загрим тог доброг старца, и умало ме та жеља није савлада. Долазио сам у искушење да се вратим, да останем поред њега и да му помогнем на том дугом путу према областима у којима се налазе извори Нила. Ипак, са-

владао сам се и оштрим гласом наредио људима да крену“.

Одлучним корацма Стенли је пошао према истоку. Али, после неколико метара застао је и окренуо се. Лаганим кораком и погнуте главе старац се све више удаљавао, — прва слика туге. Већ сам га замишљао како седи пред кућом, сачекује караване који стижу с морске обале и распитује се да ли су ме срели и да ли су видели људе које сам му послао. Мислио сам на њега како данима и данима нестрпљиво седи и чека да би могао да крене на свој истраживачки пут... Осврнух се још једном да га видим. Већ је био на домаку села Квикура. Махнуо сам марамом, а он ми је у знак поздрава махао својом капом. Тада сам га последњи пут видео. Ускооро смо зашли иза брда. Никад више нисам видео Давида Ливингстона.

Стенли је одржао своје обећање. Путовао је тако брзо као да се, као што је рекао, радило о нечијем животу или смрти. Повратак за Занзибар, као и одлазак, био је отежан сталним заустављањима и погађањима око плаћања данка. Ипак, овог пута Стенли је плаћао више него раније, јер није желео да се због неколико метара тканине задржава дуже

него што је то било неопходно потребно. За двадесет и четири дана његов караван је прешао пут од преко 650 километара. У Мпвави Стенлија је сачекао поглавица Леуколе и испричао му да је умро Фаркухар, арабљански вођич, кога је Стенли при одласку болесног оставио у том прилично селу. И поред Стенлијевих настојања, Фаркухареви остаци нису могли бити пронађени. Ипак, Стенли је на месту где је арабљански вођич био сахрањен подигао камену пумпу сличну оној која се дизала на Шоовом гробу у Уњањембеу.

Кад је караван стигао у долину реке Муконджове наступила је масика, кишна сезона. Корита река и потока на једном су се испунила жутом, блатњавом водом, а киша није престајала да пљушти. Мада је путовање било веома тешко, Стенли се није заустављао, јер је желео да што претстigne у Занзибар и да одакле Ливингстону пошаље носаче и водиче.

(Наставиће се)



дубља, јер, осећао сам, ово је могао да буде растанак заувек! Заувек? Та реч звонила је у души као болна јека. Забележио сам све што ми је вечерас рекао, али те речи нећу записати, јер не желим да их поделим с другима“.

И заиста, те најприсније речи изговорене последње вечери у Уњањембеу Стенли није објавио, чак ни онда кад је касније према забелешкама из дневника писао књигу „Како сам нашао Ливингстона“.

Узалуд су Стенли и Ливингстон покушавали да угуше тугу која их је објожила обузела. Стенли се забављао сређивањем својих бележака и паковањем Ливингстоновог дневника. Завио га је у непромочиво платно и на њему написао: „Нека га нико не отвара“. На том избледелом платну Ливингстон је написао своје име.

Најзад, све је било готово. Последњу Ливингстонову поруку упућену његовој деци Стенли је тачно, стенографски забележио. Тишину, која је дуго владала у соби, преки-

— Радовао бих се, докторе, да могу још да останем. Али, сад више немам разлога да се задржавам, а сваки изгубљени дан је само одлагање вашег повратка на истраживачки рад, а самим тим и вашег коначног повратка кући.

Рано ујутру Стенлијев караван био је спреман за полазак. Сви чланови експедиције — водичи и носачи, радовали су се одласку, јер су се враћали кућама носећи добру награду. Само Стенли и Ливингстон нису делили њихову радост.

„Доручковали смо заједно, — записао је тог дана увече Стенли на првом биваковању. — Срце ми се стезало и нисам могао да једем. Чини ми се да ни мој друг није имао апетита. Стално смо проналазили још по нешто што је требало урадити или записати, само да

Из кога су времена ови морнари

Овде вам дајемо цртеже деветорице морнара који су живели у разним временима. Можете ли да се сетите на каквим су бродовима они служили?



(Одговор: А — морнар тобичија који је живео почетком 19 века, — Б — савремени морнар, — В — поморски официр из 17 века, — Г — морнар у оделу које се облачи кад влада бура, — Д — поморски официр из 19 века, — Е — египатски морнар, — Ж — морнар са каравеле, — З — ратник са античке триreme, — И — викинг, норвешки морепловац).

Транзи се НЕУСТРАШИВИХ ТЕХНИЧАРА

(6)

Дик им је узвратио исто тако љубазним осмехом. Међутим, кад им се Долорес насмешила они су се збуњено погледали. Дик је приметио да један од њих разгледа неку књигу на енглеском језику и да се диви сликама.

Узаним ходником који је водио из главне бродске кабине стигли су у одају с контролним инструментима, у којој су, на округлим, покретним столицама, седела три човека. Табла са инструментима била је право чудо и Дик је дуго гледао у њу. За њега је то било нешто потпуно непознато и он је помислио да ће свакако бити потребно неколико месеци док схвати и научи чему служе сви ти прекидачи, казашке, сатови.

Ваздушни брод имао је две палубе, а испод доње налазила се огромна просторија у којој су биле машине. Посада брода, сем Морквила, становала је у кабинама доње палубе. Морквилева соба била је на горњој палуби, одмах поред Дикове а Мк Картијева прекопута ње. Остали путници становали су у кабинама у том истом ходнику.

Морквил је био веома поносан на свој брод и с гордошћу им је показивао сваки његов део. Отварао је пред њима сваку кабину, свако помоћно одељење. У једном ходнику зауставила их је госпођа Јарбо, на чијем се лицу видело да је веома уплашена што се налази на тако чудном броду. Неколико Дикових умирујућих речи стишале су њен страх, мада јој се по изразу очију видело да њеног неспокојства није сасвим нестало. Остали путници изгледали су веома задовољни својим кабинама и ничим нису показивали да се боје путовања.

Главна соба, која је служила као заједнички салон, налазила се у предњем делу брода, трпезарија у задњем, а између њих биле су кабине путника. На до-

њу палубу силазило се низ двоје степеница. Прве су се налазиле одмах иза контролне кабине, а друге поред трпезарије. Један узан пролаз испод задњих степеница водио је у главну машинску салу. Кад су дошли до њега, Долорес их је напустила и вратила се у своју кабину. Њу машине нису много занимале.

Чим је отворио врата машинске сале, Дик је спазио Цона нагнутог над машинама. Био је тако задубљен у посматрање да није ни приметно њихов улазак. Поред њега стајао је један члан посаде.

Кад је Мк Карти угледао Дика, полетео је к њему не моговину да савлада своје узбуђење.

— Диче, ово је највеличанственија ствар коју сам икад видео, — говорио је он одушевљено. — Замислите, она само што не говори. Знате ли да ова мала машина прима наређења из контролне кабине и аутоматски их преноси на остале машинске уређаје који се налазе у овој сали. Човек би помислио да та машина има разум.

Морквил и Дик прошли су дуж целе машинске сале и кад су стигли до врата на другом крају Дик се окрете. Цон је и даље задивљено гледао мали апарат који га је толико одушевљено.

— Овај човек је вам бити од велике помоћи, Диче, — рече Морквил приметивши Диков поглед. — Изгледа да ће он моћи да преузме знатан део послова које бисте иначе ви морали да водите. Верујем да ће вам он постати најбољи и најпоузданији помоћник.

Одмах поред машинске сале налазило се још једно одељење, за које се Дик учинило да је тек недавно дограђено. Кад је прекорачио праг, Морквил окрете електрични прекидач и јака светлост обасја просторију.

Док је Дик разгледао предмете у одаји, Морквил није скидао погледа с његовог лица. Дик се учинило да се пред њим налази неко насеље у минијатури, с металним зградама које су личиле на плетене кошнице. Зграде су међусобно биле повезане неком врстом металних тунела.

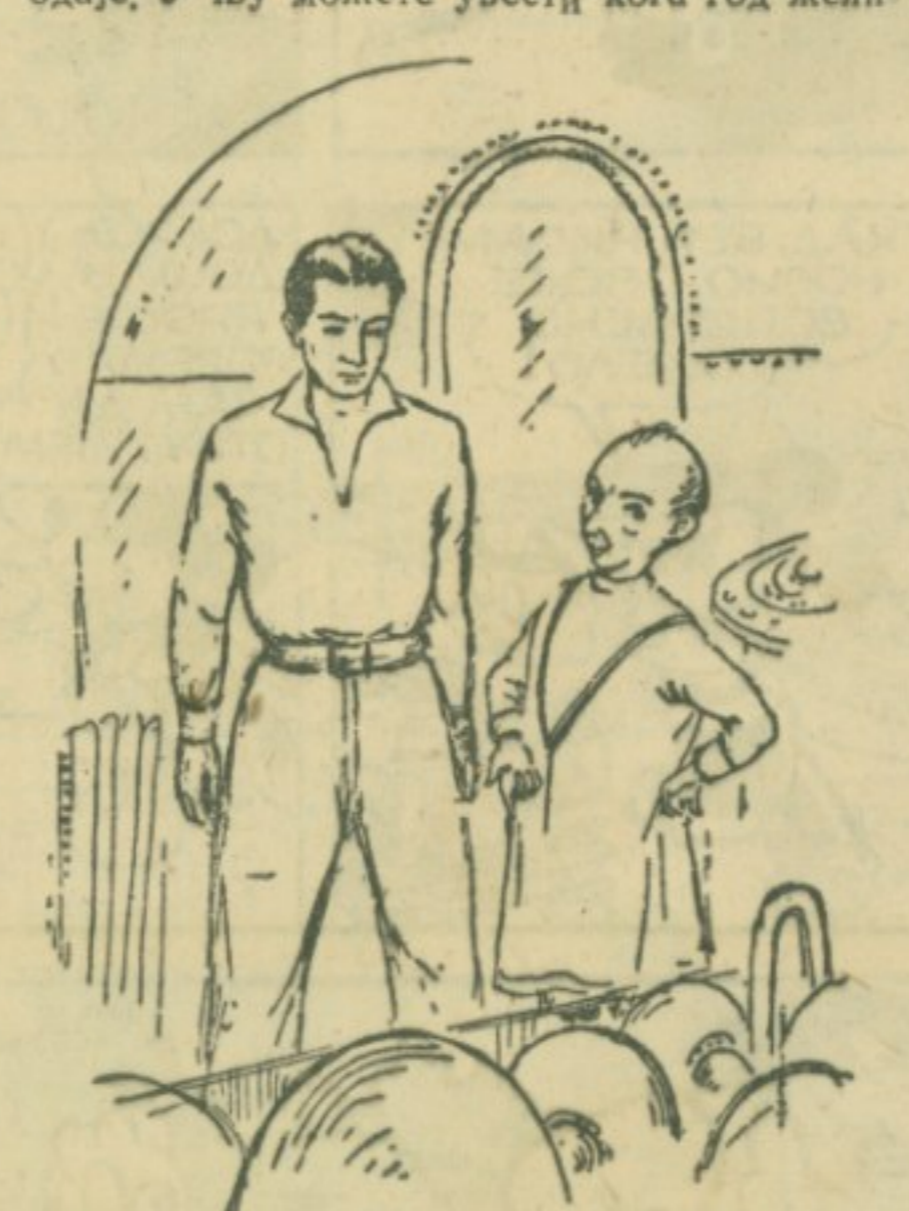
— Ето, то је мој завичај у коме ћете наћи свој будући дом, Диче, — рече Морквил после дуже паузе. — У овој одаји налази се, израђено у минијатури, место у које путујемо. У свакој од ових малих купола живи око тридесет хиљада особа, а у већима трипуста више. Ми се рађамо, живимо и умиремо испод тих металних та-

ваница. Ваш задатак ће бити да се о њима старате.

Дик је пажљиво гледао делове макете на које му је Морквил указивао, док је он настављао своје излагање.

— Све што се налази испод ових сводова је репродукција нашег насеља и свега у њему, само што ове машине не раде. Ова одаја изграђена је нарочито због тога да бисте ви били у могућности да још за време путовања упознате инсталације и машине од чије исправности зависи наш опстанак. Ја верујем да ћете ви моћи да се прихватите посла чим стигнемо на циљ нашег путовања.

После краће паузе Морквил настави: — Ви, и једино ви, имаћете кључ од ове одаје. У њу можете уметати кога год желите.



те од ваших људи, али напомињем вам да није неопходно да се сваки од њих упозна са читавим системом уређаја. Наша насељина састоји се уствари од шест градова, рачунајући ту и овај под великом куполом, у коме ћете живети ви и Мк Карти. Остала историја становане у малим градовима и сваки од њих имаће да се брине о исправности уређаја у месту у коме ће живети. Саобраћајна веза између поједи-

них насеља веома је добра, тако да се у свако доба можете сви скупити на једно место, мада ће сваки од вас радити на разним секторима. Док ви будете надгледали рад у мањим градовима, Цон ће водити бригу о уређајима у граду под великом куполом. Одмах по доласку у Јарпун, ви ћете преузети на себе старање о свим механичким уређајима и, разуме се, одговорност за њихову исправност.

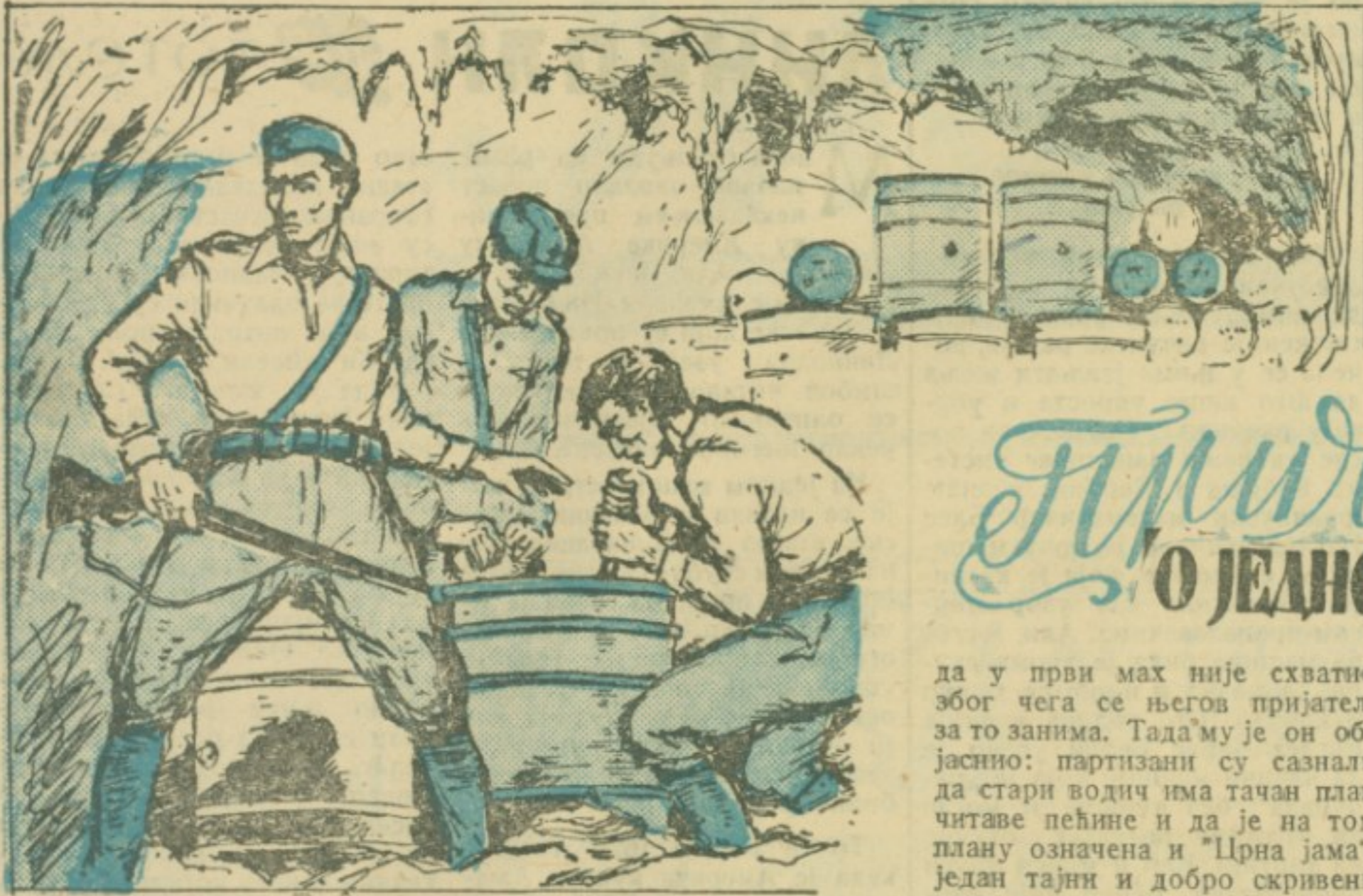
Кад је Дик спустио кључ ове одаје у свој џеп, осетио је као да му се на рамена навалио огроман терет. Одговорност је заиста била велика: животи више од двеста хиљада особа зависеће убудуће од њега, односно од његовог старања о машинама.

— Где ли се налази та чудна насељина? — питао се Дик. Путовали су лађом веома дуго, а куда их сад ваздушни брод носи он није могао ни да претпостави. По изгледу градова заштићених металним куполама могло би се помислити да се насеље налази негде на Јужном Полу, или на неком другом тешко приступачном месту где су услови за живот веома тешки. Али, зар би било могуће да је околина Јужног Пола настањена а да се за то не сазна?

Кад су се Морквил и Дик вратили у трпезарију, већ је било време за вечеру. Јер, Дик се повратио из невестице тек после подне, а отада је протекло већ неколико часова. Наједном је осетио страховиту глад.

Госпођа Мк Карти седела је у трпезарији и пледа џемпер за свога мужа. Три члана посаде стајала су недалеко од ње и с нескривеном радозналешћу и чуђењем гледала су њене руке и брзу игру игала за плетење. Остали чланови Дикове групе били су такође у трпезарији, не знајући шта да раде и чиме да се забаве. Изгледа да су сви мислили на једно: куд иду и шта их очекује на том непознатом месту. Звук гонга који их је позвао на вечеру одагнао је за тренутак све туробне мисли. Цона није било у трпезарији и Дик је пошао да га потражи. Нашао га је у машинској сали, задубљеног у разгледање чудесне машине. Да није дошао по њега, он би свакако пречуо звук гонга и заборавио да је време за вечеру. Машина га је толико занимала да је био у стању да поред ње проведе читаву ноћ.

(Наставиће се)



Као немирно дете које се игра жмурке, тече кроз Словенију мала река Пивка, чији је извор у планинама, негде на средини између Ријеке и Трста. Вијуга Пивка између словеначких планина и наједном — нестане, да би се, пошто се неко време "поиграла" под земљом, појавила као Унец и да би, после још једног "скривања", наставила да тече као Љубљаница.

Подземно царство кроз које Пивка пролази на свом путу је Постојинска Јама, најдужа и најлепша речна пећина у Европи. Године 1818 Лука Чеч, један млад Словенац, лутао је кроз шуму која се налази у близини Постојне, његовог родног места. Одједном, испод ногу му је нестало тла и он је пропао у неку јаму... Кад је те вечери, уплашен и помућеног погледа, стигао у град и невезаним и испрекиданим реченицама почео да прича о чудима које је под земљом видео, људи су помислили да је младић полудео од страха. Међутим, он је и сутрадан причао о чудним каменним животињама, богато наобраним засторима од камене чипке и о огромним дворанама испод земље и позивао своје мештане да пођу с њим и да се и сами увере. Најзад, једна група људи с упаљеним светилкама пошла је за њим у јаму. Кад су угледали то, као у бајни лепо, подземно царство, они су схватили Чечово узбуђење од пре неколико дана.

Већ идуће године Постојинска Јама била је отворена за посетиоце. Колико је људи

прошло кроз њу дивећи се њеним лепотама, тешко је рећи. Ипак, стари Франц Вербич, који је био водич и чувар више од 40 година провео је кроз Постојинску Пећину вероватно више од 8 милиона особа. За Вербича је "његова" пећина постала саставни део живота, јер је у њој почео да ради још као шеснаестогодишњи младић. Помагао је прво при изградњи "путева" и проналажењу нових ходника, а 1906 године постао је водич. Кад је после Првог светског рата тај део Словеније припао Италијанима и кад су они променили његово презиме у Верби, он је помислио да напусти посао и да се отсели тамо где ће смети да се зове онако како се звао и његов отац. Ипак, остао је, јер није могао да живи без пећине коју је волео као неко драго, живо биће. Више од двадесет година носио је стари Вербич то наметнуто име. А онда је дошао Други светски рат. После капитулације Италије, у њихову велику пољску болницу у близини Постојне дошли су Немци. Немачки гарнизон у Постојни имао је више од 200 војника и официра. У прво време они нису имали много посла и често су долазили да разгледају пећину. Али, њихове посете постајале су све ређе: учестале су партизанске акције и Немци су се осећали све несигурнији.

У марту 1944 године дошао је Вербичу један његов добар и стари пријатељ. "Да ли је истина, — питао је он водича — да су Немци сместили у пећину велике количине бензина и муниције?" Вербич је одговорио да је то тачно. ма-

ваког дана и даље проводио Немце кроз пећину. Кад год би прошли поред буради с бензином њему би срце јаче закуцало: можда ће се сад догодити. Али, он ничим није показао да је узнемирен и уплашен да то Немци не би приметили и можда осујетили акцију партизана. Тако је протекло март и добар део априла. Двадесет другог априла, ноћу, Вербича је пробудила не

врата на подземном ходнику и сручили зид. Тројица од њих ушутили су се кроз ходнике, дугачке близу осам километара, до места где се налазио бензин и муниција, а 27 остали су да чувају приступ до "Црне јаме". Тројица диверзаната намеравали су да поред бензина поставе темпирану паклену машину и да се повуку пре него што она експлодира. Међутим,

испао из руке и откопчао се у једно пећинско језерце. Његови другови били су већ одмакли и срећно су стигли до "Црне јаме".

Пре него што су се спустили у тајни пролаз тројица партизанских договорили су се да се у случају ма какве невоље, преживели и неозлеђени другови одмах повуку из пећине не водећи бригу о ономе који не би био у стању да и сам побегне. Бојали су се да би због задржавања могло да страда и оних 27 другова који су чували стражу. Тако је партизан Руди — стари Вербич добро је познавао тог младића који је био родом из Толмина — остао сам у пећини. Полако, пипајући, покушавао је да нађе излаз. Најзад, ко зна после колико времена, стигао је до велике подземне дворане коју називају "сала за играње". Наједном, угледао је неку трепераву светлост која је постајала све јача. Ходником који води од "Црне јаме" приближавала се група од 26 немачких војника. Руди се брзо законито иза једног сталагмитског стуба и чекао. Међутим, Немци нису могли даље, јер је пут према главном улазу још био пуно густог, оштрог дима. Кад су пошлели напред, он се, само у чарпачама, упутио за немачким војницима. Ишао је нечујно тако да га они нису спазили иако је био свега двадесетак метара иза њих. Тако су Немци послужили кад водичи партизану Рудију из Толмина,

Трица О ЈЕДНОМ ДОГАЂАЈУ У ПОСТОЈНИ

да у први мах није схватио због чега се његов пријатељ за то занима. Тада му је он објаснио: партизани су сазнали да стари водич има тачан план читаве пећине и да је на том плану означена и "Црна јама", један тајни и добро скривени мали пролаз кроз који се може доспети у Постојинску Пећину. Вербич је одмах изнео план. Пре него што га је дао пријатељу, он је означио место на коме се налазио бензин и муниција, као и тешка гвоздена врата и један зид који су затварали пролаз између "Црне јаме" и пећине.

Сутрадан је Вербич као и обично сишао у пећину, мада није знао кад ће партизани предузети диверзантску акцију. Дани су пролазили и ништа се није догађало. Вербич је

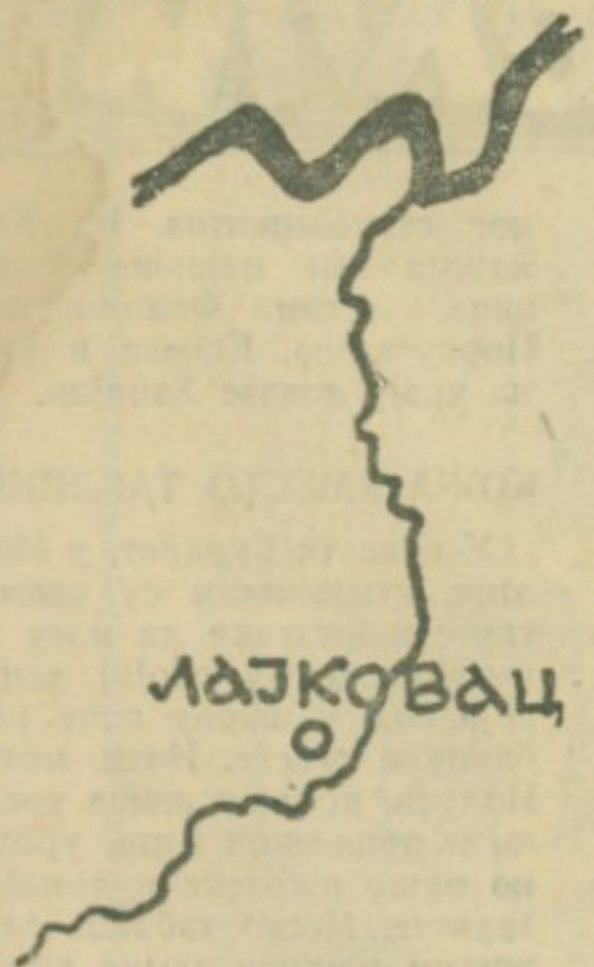
експлозија, већ загушљив мирис упаљеног бензина. Скочио је из постеље и потрчао према пећини. Из ње је избијао густ, при дим и дугачки црвени пламени језици. С времена на време у пећини би се проломиле нова експлозија као да се доле, дубоко под земљом, водио страшан артиљериски двобој. Шест дана и шест ноћи избијали су ватра и дим из пећине. За то време Немци су неколико пута саслушавали старог Вербича. Али, од њега ништа нису сазнали.

Тек много касније сазнао је стари водич шта се те априлске ноћи одиграло у "његовој" пећини. Пошто су проучили план и пронашли "Црну јаму", тајни улаз у пећину, тридесет партизана спустили су се кроз њега, разбили челична

тек кад су почели да је постављају видели су да се за време провлачења кроз узане ходнике машина покварила. Ипак, били су решени да по сваку цену изврше задатак. Оштрим и јаким ножем и каменом пробали су једно буре с бензином, затим су у њега замочили марамицу, у марамицу завезали камен, запалили је и с раздалјине од свега десет метара бацили у поточић бензина који је истицао из бурета. Одмах су потрчали према излазу. Међутим, само двојица од њих успели су да утрче у један бочни ходник пре него што је наступила експлозија. Трећи је био на самом завјутку кад га је страховит потрес захватио и бадио на земљу. Нашоа се у потпуном мраку, јер му је при паду фењер

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

КОЈА ЈЕ ОВО РЕКА?



Дајемо вам цртеж који претставља ток једне наше познате реке, по којој и једна славна победа српске војске носи име. Да ли можете да се сетите према овом цртежу о којој је нашој реци овде реч?

Ако то нисте у стању, размислите још једном добро, па тек онда потражите одговор мало ниже.

СВЕ ОД СОЛИ

Свима је познато да се со углавном употребљава за јело, али, веровали или не, од ње су направљене и неке грађевине. Тако су све куће и у-

тврђења у граду Фази, који се налази у једној оази Сахаре, саграђени од соли. Од соли је саграђен и седам метара високи зид који опасује овај град. Пошто кише у овоме крају веома ретко падају, то су и зидови и куће црни од чађи.

ГРАД У КОМЕ ЈЕ НАЈТОПЛИЈЕ

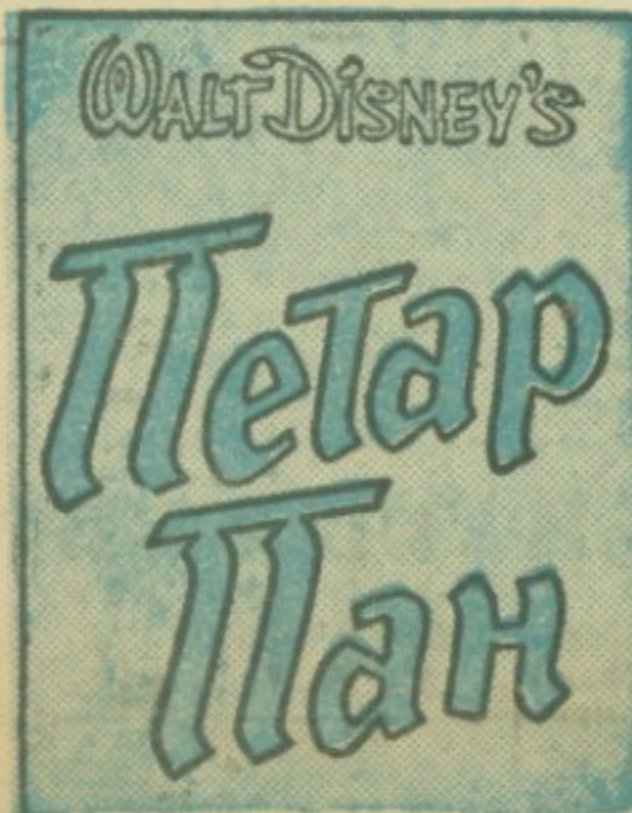
Људи обично мисле да су области око екватора најтоплије на свету, али није тако. Има много места са вишном температуром, која се налазе северно и јужно од тропског појаса.

Сматра се да је најтоплије на свету у граду Масави, у Еритреји, на обали Црвеног Мора. Прича се да се у Масави може јаје обарити на сунцу. Термометар лети никад не пада испод 30 степени Целзијусових.

КАКО НАМ БИЈЕ ПУЛС

Сви знају да пулс не куца подједнако у свако доба човечијег живота. Дугим испитивањима утврђено је да пулс бије овако:

Код новорођенчета 140—130 пута у минути. За време прве године живота треба да куца у минути 130—115 пута, у другој години живота 115—110 пута, а у трећој 100—95 пута. У доба од 8 до 14 година пулс куца 84 пута у минути. Код одраслих особа куца 72 пута, а код старијих особа 67 пута у минути.



ДОШАО ЈЕ ЧАС КАД СУ ВЕНДИ И ДЕЧАЦИ МОРАЛИ ДА НАПУСТЕ НЕДОБИЈУ И ДА СЕ ВРАТЕ У ЛОНДОН!



У РЕДУ, МОМЦИ... ИДЕМО!



ЗБОГОМ, ПЕТРЕ! БИЛО ЈЕ ДИВНО... АЛИ, САД МОРАМО КУЌИ!



ОХ! БАШ МИ ЈЕ ЖАО ДА ОДЕМ! АЛИ...



ТАДА, ЧИМ ЈЕ ВЕНДИ ИЗАШЛА ИЗ СРЕБРНОГ ДРВЕТА...



УЖАСНО, ВЕНДИ ЈЕ ВИДЕЛА ДА СУ ГУСАРИ ВЕК ЗАРОБИЛИ ЏОНА, МАЈКЕЛА И ИЗРУБИЛИ ДЕЦУ!



ВОДИТЕ ИХ! БРЗО!



А САД, СМИ, ДА СМРСИМО КОНЦЕ ПЕТРУ ПАНУ!

АЛИ, КАП'ТАНЕ... ЗАР НИЈЕ СИГУРНИЈЕ ДА ГА СВОЈЕРУЧНО УДЕГИТЕ?



ТАКО ЈЕ! АЛИ ЈА САМ ЗВОНЧИКУ ДАО РЕЧ ДА ГА НЕКУ НИ ПРЕТОМ... НИ КУКОМ ТАКНУТИ! ХИ! ХИ! ХИ!



А КАПЕТАН КУКА НЕ КРШИ ДАТУ РЕЧ! ХА! ХА! ХА!



"ДРАГОМ ПЕТРУ, ОД ВЕНДИ" ХМ!

ПРСТИ-ПРВА МАШИНА ЗА РАЧУНАЊЕ

На многим старим египатским папирусима може да се види слика човека с раширеним рукама. Тај покрет и читав његов став изражавају неизмерно дивљење. Међутим, на слици се не види чему се диви тај стари Египћанин, јер његово дивљење и није било везано за неку ствар, већ за један појам. Наиме, човек с раширеним рукама је сликовни знак којим су Египћани обележавали један милион. Природно је да је тако велики број изазивао у стара времена чуђење и дивљење, и, мора се признати, да су за његово обележавање Египћани измислили веома пригодан и одговарајући знак.

Прво Египћани а од њих су их касније примили Феничани који су унеколико упростили њихов систем. Бројеве од 1 до 9 Египћани су писали усправним цртама. Број 10 означавали су знаком који личи на



Порекло десетног система

Употреба видљивих знакова за обележавање бројева веома је стара. Научници тврде да је она старија од првог писма, па чак и од говорних речи којима су у стара времена означавани поједини бројеви. Ти први знаци за обележавање бројева били су прсти. Мада нама то може изгледати невероватно, у познијем старом веку људи су помоћу прстију могли да означе све бројеве од један до десет хиљада. Бројеви од 1 до 9 означавани су трећим, четвртим и петим прстом леве руке, а десетине палцем и кажипрстом, и то испружањем, савијањем или састављањем тих прстију. На пример, број 30 означаван је испруженим палцем и кажипрстом који се додирују врховима, док је палац савијен у облику нашег слова „Г“ значно број педесет. Палцем и кажипрстом десне руке означаване су стотине, а разним положајима остала три прста хиљаде. Тако су, сасвим природно, још најстарији народи увели десетни систем, јер им је као помоћно изражајно средство служило десет прстију на руци. Тај систем остао је и данас у употреби, пошто је најбољи и јер се њиме човек најлакше служи. Међутим, и данас има народа, на пример Ескимпи и Индијанци са западне обале Америке, који употребљавају систем двадесетина, а не десетина. То је дошло отуда што се они при бројању служе и прстима на ногама.

Означавање бројева цртама
Први писани знакови за означавање бројева биле су усправне цртице — за сваку јединицу једна усправна црта. Те знакове употребљавали су

наше штампано слово „п“, само са заобљеним угловима. Занимљиво је да су бројеве састављене из десетница и јединица Египћани, а касније и Феничани, писали обрнутим редом, тј. прво јединицу, а затим десетницу. Тако се, на пример, број 11 писао на тај начин што се испред знака за десет стављала усправна црта. Помоћу тих једноставних знакова, а касније и уз помоћ сликовног писма, Египћани су могли да напишу све бројеве од 1 до 10 милиона.

У старој Грчкој бројеви су почетку означавани писаним именима одговарајућег броја. Тек много касније, у време Солона, за њихово означавање употребљена су само прва слова имена. Истим начином служили су се и Јевреји, а понекад и Феничани. Тај систем сачувао се и до данас. Римски бројеви који су још у употреби и којима се означавају сто и хиљада, уствари су почетна слова латинских речи „центум“ и „милиум“. Међутим, пре употребе слова за означавање бројева Римљани су се служили знаковима које су примили од Етрураца. У прво време они су, да би означили број хиљаду, писали круг преполовљен једном усправном линијом.

Употреба абакуса

Писање бројева помоћу читавих речи или, касније, помоћу почетних слова није било ни лако ни једноставно, јер је за означавање вишестифрених бројева требало употребити веома много знакова. Трешало је да протекне доста времена пре него што су људи почели да употребљавају свега неколико знакова за означавање вишестифрених бројева, и

то на тај начин што су знаци за јединице добијали вредност стотина и хиљада према месту на коме су се налазили. Да не би заменили места, а тиме и вредност бројевима, стари народи служили су се абакусом, нарочитом даском која је усправним линијама била подељена на неколико одељака. У те одељке стављани су штапићи или коштице који су означавали бројеве. Тако, је, на пример, један штапић у једној колони претстављао један, док би у оној до ње мењао вредност и означавао десетницу. Мада је овакав начин ра-



споредна бројева већ наговештавао пут ка стварању десетног система, систем није могао да буде потпуни, јер му је недостајала нула.

Наш данашњи десетни систем води порекло из Индије, мада смо га ми примили од Арабљана. Изгледа да је индиск бројеве, међу њима и нулу, донео у Багдад један индиск амбасадор, и то 773 године. Почетком десетог века чувени арабљански математичар Абу Јафар Мохамед бен Муса ал-Кваризими детаљ-

но је описао тај систем који омогућава да се употребом нуле и цифара од 1 до 9 напише сваки, чак и највећи број, и то без употребе абакуса.

Усавршавање машине за рачунање

Кад су људи већ потпуно усвојили бројеве и научили да помоћу њих врше и најсложеније рачунске радње, почела се у њима јављати жеља да што више упросте и убрзају рачунање. Пет векова после увођења данашњег система бројева у Европи, познати француски математичар Блес Паскал начинио је прву машину за сабирање, која је касније послужила као узор многим проналазачима. Али, његова машина била је веома скупа, гламна и њоме се тешко руковало. Сто година касније Енглез Чарлс Бебич успео је да начини машину која је „рачунала“ без грешке и могла да тражи резултат откуца на хартији. Као и многи други проналазачи, Бебич није нашао на разумевање и умро је у бедности. Израдом и усавршавањем машине за рачунање бавили су се многи проналазачи. Али, тек 1888 године Вилјем Сивед Бероуз, један књиговођа коме је било досадно да стално рачуна, да контролише свој рад и да проналази грешке, успео је да изради и да патентира машину која ће њему и многим другим књиговођама знатно олакшати посао.

Отуда су машине за рачунање стално усавршаване, тако да се данас помоћу „електронских мозгова“ могу решити најкомплекснији математички проблеми. Али, пут од прстију, прве машине за рачунање, до електронских мозгова био је веома дуг и тежак. Не треба заборавити да су њега почели да граде још стари народи кад су место испруженог прста направили прву усправну линију која је означавала број један.

ЛИНКОЛН ТОТЕМ

Многи су људи на разне начине одавали почит некадашњем председнику Америке Абрахаму Линколну. Али, можда су то најчудније учинили Индијанци са Аљаске који су председника Линколна узели за тотем — симбол читавог племена, у коме се оличавало заједничко покрело његових чланова.

На једном малом острву, које се налази у близини Аљаске, стајао је Линколнов кип на једном стубу. Тај кип био је обучен у црно, на глави је имао цилиндер. Сам кип био је огромних пропорција. Тако је успомена на овог претседника остала жива међу људима, који о њему ништа друго нису знали осим да их је он ослободио ropства.

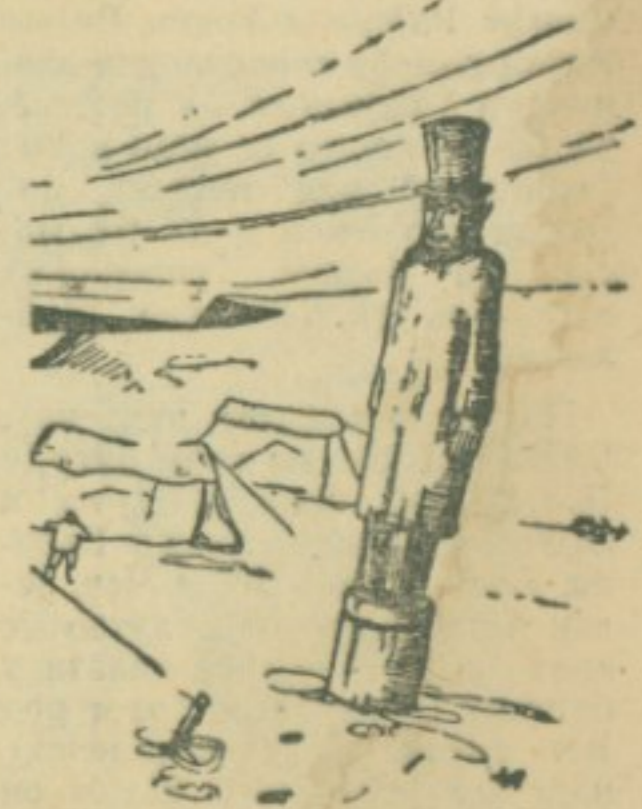
То се десило 1676 године, када је Америка купила Аљаску од Русије за 7.200.000 долара. Убрзо после тога замењена је руска застава америчком у насељима Аљаске и упућен један амерички брод у саму Аљаску. Пошто је брод прошао кроз Портландски Канал, близу границе британске Колумбије и Аљаске, он је нашао на флотилу дрвених кануа (врста чамаца). На тим чамацама налазили су се људи, жене, деца и стари. Носили су сву своју имовину. Није тешко било закључити да се селе. Лица су им била заплашена и то је био јасан знак да то није никаква добровољна сеоба, него бекство.

Капетан америчког брода позвао је вођу флотиле да би сазнао зашто се селе. Од њега је дознао да он води чланове Гаврановог братства, које је припадало индијанском племену Тлингит. Они су бекли испред чланова Орловог братства, које је такође, припадало истом племену. Орлово брат-

ство било је ратоборно, па је стално нападало и пљачкало Гавраново братство. Пошто нису више могли да издрже ту тиранију, чланови Гаврановог братства одлучили су да побегну и да потраже ново место где би живели у миру.

Када је капетан саслушао вођу Индијанаца, објаснио му је да Аљаска сада припада Америци и да по новим америчким законима у њој више нема ropства, јер га је укинуо претседник Абрахам Линколн. Та вест учинила је велики утисак на Индијанце из Гаврановог братства. Они су добро упамтили име човека који је ослободио људе ropства. Населили су се на острвима Архипелага принца од Велса и ту су живели у миру. Подигли су насеља, а једног дана решили су да покажу колико су захвални човеку који им је донео слободу.

Индијанци племена Тлингит од давнина су били познати као вешти резбари и правили су дрвене тотемске стубове,



за које су веровали да их штите. У знак захвалности они су изрезали из великог кедровог дрвета тотемски стуб, на чијем се врху налазио кип Абрахама Линколна, кога су видели само на слици, али су они тако вешто израдили његове прте да се одмах може препознати. Три генерације Индијанаца из Гаврановог братства правили су тотеме са Линколновим кипом. Они су их направили толико да их је било на стотине на острвима поред северо-западне обале Аљаске. Али, најзад дошло је време кад су и Индијанци престали да верују у тотеме, па су стари тотеми почели под зубом временом да падају, а нови нису прављени. До данас су остала сачувана само три тотемска стуба са Линколновим кипом. Један се још налази у малом урођеничком селу Сакман на Аљасци, а друга два налазе се у америчким музејима.

ПОСЛЕДЊИ ЗЛАТНИК

Александра Дима-Оца

Између Александра Дима-Оца и Александра Дима-Сина, славних француских писаца, нису владали односи као између оца и сина, него као између два стара добра друга. Дешавало се да син укори оца и да отац, који је често заслужио те прекоре прими без икакве љутње.

Александар Дима-Отац водио је веома раскалашни живот све до своје смрти. Син му је чинио прекоре, као усталом и сав остали свет, али стари Дима није могао да оубузда своју природу. Он је увек настављао такав живот.

Тако је Александар Дима-Син говорио о свом оцу: „Мој отац је велико дете, које сам добио кад сам дошао на свет“. А Александар Дима-Отац говорио је о свом сину: „То је најбоље моје дело“. Успесима свога сина поносио се отац као својим рођеним успесима. На премијерама синовљевих комада он је преживљавао најрадосније часове у животу. Сам је говорио да је за њега био најсрећнији тренутак када су, после једног свршеног комада, по старом француском обичају свечано објавили с позорнице име писца и кад је публика одушевљено пљескала.

И отац и син били су необично развијени и здрави. Нарочито је отац био добре грађе. Он је на послу био неуморан, а у весељу ненадмашан. Претеривао је у свему, на рачун свога здравља. Зарађивао је огромне суме на својим многобројним романима, које су његови савременици радо читали.

Али, сав новац који је Александар Дима-Отац зарађивао у том времену толио се у његовим рукама и нестао као снег под зрацима сунца. Он је имао много и никад није имао ништа.



Једног дана — то је било године 1870, одмах по објави рата између Француске и Немачке — дошао је он својем сину, који се одмарао у Пију, код Дијепа, и рекао му уместо поздрава: „Сине мој, дошао сам код тебе да умрем“. Одмах му је намештена постеља. Он је легао, да никад више не устане.

Свдлачени се, био је пребацио капут и прслук преко столице која је била пред постељу. „Александаре — упитао је он пошто се мало одморно — узми прслук и види колико још имам новца.“

Откад постоји обележавање путева

Обележавање километара на главним путевима и праваца до главних места није проналазак новог времена. Још пре 2000 година људи су обележавали на путевима спакних хиљаду корака. Ту дужину означавали су једним камењем или неким стубом с натписом. Познато је да су путеви у римском царству били такође обележени стубовима. На тим стубовима, који су најчешће почињали на форуму, стајало је колико је Рим удаљен од појединих места у империји. Стубови су били постављани дуж свих путева. Познати путник Марко Поло, који је у 13 веку боравио у Кини, видео је да се на свим путевима којима су пролазили царски курири налазе стубови са ознакама места у које они воде, а у исто време и раздљина појединих оближњих места.

„Оче, одговорио је син пошто је претресао све џепове, остао вам је свега још један златник“. То је старог Диму уморило. Осмехнувши се задовољно, он је рекао сину: „Видиш, цео свет каже да рачунаш; и ти сам си ми то пребацивао. Сад можеш да се увериш да то није истина. У мојим „Мемоарима“ читао си да сам имао свега двадесетницу у злату кад сам дошао у Париз. Ево она је још ту!“

Кад је стари Дима после неколико дана умро, показало се да је он, поред те двадесетнице, имао и многобројне дугове, чије је плаћање задути низ година загорчавало живот његовом сину.

Рукописи у ћуповима код Кирбет Кумрана

Код Кирбет Кумрана, 12 километара јужно од Јерихона, близу Мртвог Мора, пастири-номади пронашли су у једној пећини, пре шест година, старе рукописе из доба почетка наше ере. Према мишљењу археолога у пећини се морало налазити 50 земљаних ћупова са 200—250 завијених рукописа. Многе су развукли номади, а још више их је стигло у руке трговача старинама; најмање је, свега седам комада, не рачунајући ту 600 фрагмената манускрипта, предато стручњацима. Још тада су археолози тврдили да се ту негде мора да налазе скривени слични списи. Њихова предвиђања била су тачна. Недавно су у једној другој пећини, недалеко од Кирбет Кумрана, арапски пастири пронашли још 70 арастарих рукописа.

Кирбет Кумран је древно изумрло насеље од којег је до наших дана остало сачувано свега неколико рушевина и велико гробље у пустињи Јудеје. У планинама овог дивљег краја има мноштво пећина у које су Есејци, претече хришћана, сакрили своје књиге. Сматра се да ови рукописи Есејца потичу из неког манастира близу Кирбет Кумрана, јер се из налаза може јасно закључити да су сви некада припадали једној великој би-

блиотеци. Готово је сасвим тачно утврђено да су књиге ту скривене 70-тих година наше ере у време када је Тит разорио Јерусалим.

Есејци су се вероватно надали да ће поново моћи користити своје књиге чим прође ратна бура, јер су их веома брижљиво спаковали. Ролне су најпре завијене у платно, претходно натопљено смолом, а тада стављене у ћупове, чији су поклопци били делимично затворени смолом, делимично воском.

Текстови су претежно библијски, неки писани на јеврејском и арамејском, а неки на грчком језику.

СКРИВАЛИЦА



Негде у пећини

ВЕРОВАТИ

КИТ КОЈИ ЈЕ "БОЛОВАО" ОД НОСТАЛГИЈЕ



У једном заливу на обали Аустралије сваке године појављивао се један велики кит. Рибари и поморци били су већ навикли на његове доласке и сматрали су га неком врстом домаће животиње, па су му чак дали и име. „Стари Том“ долазио је у исти залив сваког пролећа од 1842 до 1930 године. Септембра месеца те године рибари су у заливу нашли угинулог кита. „Стари Том“, говорили су рибари, „вратио се у свој залив да код куће умре“.

НА ХАВАЈИМА ИМА НАЈМАЊЕ ХАВАЈАЦА

На Хавајским Острвима, групи острва која се налазе у Тихом Океану, Хавајци домороци по броју становника долазе тек на лето место. Они чине свега шест процената целокуп-

ног становништва. На Хавајима има највише Јапанаца, затим Филипинца, Португалаца, Кинеза и тек на крају долазе Хавајци.

КОЖА УМЕСТО ТАБЛИЦЕ

У области Гуарет, у Индији, становници су веома сиромашни тако да нису у могућности да својој деци која иду у школу купе таблице и свеске. Ипак, мали Индуси, који су иначе вредни и приљепни ђаци, уредно пишу школске и домаће задатке. Место таблица служи им њихова тамна кожа на бутинама по којој они



пишу заостреним довеним штапићима. Тако написана слова остају јасна и читка читавих дванаест часова.

ПОМАГАЊЕ МЕЂУ ЖИВОТИЊАМА

Природњаци су одавно запазили да се у животињском свету води стално борба за живот, која се често испољава у немилосрдном међусобном тамањењу. Правило да јачи уништава слабијег сматрано је у прошлом веку као неки неписани закон природе. Но, убрзо су биолози приметили да односи међу животињама имају и своју другу страну: узајамно помагање. Оно се одвија тихо, готово неприметно за људске очи, па га је зато било теже упознати него борбу, која је веома бучна и за собом обично оставља крваве трагове.

То међусобно помагање досад је највише проучавано и најбоље осветљено код неких инсеката, као што су мрави, пчеле, термити и осе. Али, научници га у последње време све више откривају и код других животињских врста. Оно се најчешће испољава у заједничком прибављању хране, одбрани од непријатеља, изградњи склоништа или у подизању младих.

Мрави-„кројачи“

Сарадња и међусобно помагање код мрва објашњавају се њиховим јако развијеним инстинктом. Но, неки обилни помагања толико су сложени и мрави притом показују такву довитљивост да се оно просто граничи с разумном делатношћу. Једна врста црвених тропских мрва гради своја гнезда на високом, лиснатом дрвећу. Да би се начинило дно гнезда, треба спојити више листова, који су један од другог често доста размакнути. Занимљиво је како мрави ово постижу. Најснажнији мрав чврсто се ухвати за ивицу листа и својим јаким вилицама држи у загрљају другог мрва. Овај то исто учини с трећим, трећи са четвртим итд., све док се не образује довољно дугачак мост да се стигне до суседног листа. Тада ступа у дејство екипа мрва „кројача“. Они почињу да одмотавају „калемове коница“, које држе у устима. Ти „калемови“ уствари су њихове ларве. Оне дуче једну течну материју која се на ваздуху стврдне и претвара у јако влакно. „Кројачи“ провлаче конач кроз ивице два листа, све док се они чврсто не споје.

Једном је неки истраживач пошло водом мрве који су радили на прављењу гнезда. За тили час скупило се читаво мравље друштво и пренело настрададе на сунце. Истраживач је тада ухватио једног



мрва и закопао га живог, наочиглед осталих. Одмах су сви сложено прионули да га избаје. Како је хумка над њиховим другом била сувине висока, они су се досетили, па су у њеном подножју ископали тунел кроз који је заробљеник изишао.

Пратиоци морских паса и крокодила

Постоји међу животињама и једна врста помагања на бази неједнакости, звана коменсализам. То значи да једна животиња има много већу корист од дружења него она друга. Коменсализам је нарочито

изражен баш код најкрволочније рибе — морског пса. Мада он немилосрдно тамани разне рибе, према неким од њих испољава ретку пажњу и бригу. Тако риби нократес допушта да плива у његовој близини, где је сигурна од непријатеља, па јој чак даје и део свог плена. Друга једна риба — вантуза мемора — још је смелија. Она се чврсто ухвати за стомак морског пса и тако је он преноси на велике раздаљине, дајући јој успут остатке свог богатог лова. Неки научници сматрају да се и овде ради о узајамном помагању. Морски пси врло слабо виде, па им ове рибице — кажу они — служе као нека врста пилота који их води и упозорава на опасност.

Код сувоземних животиња интересантан облик узајамног

помагања видимо код птице која чисти зубе крокодилима. Широко разјавивши чељусти, ова опасна неман мирно дозвољава да јој птица увлачи кљуни међу оштре зубе. Птица се тако нахрани остацима његовог јела, а у исто време чува му од кварења зубе, ово најопасније крокодилово оружје, и чисти их за нови обед. Још се није десило да крокодил поједе свог малог пратиоца. Носорози, бизони, антилопе и слоновима имају такође своје птице-сапутнике, које их чисте од бува и других инсеката и продорним крицима упозоравају их на опасност. За узврат, оне су на тај начин заштићене од непријатеља.

Пример веома сложене сарадње пружају даброви приликом „зидана“ склоништа. Они заједнички обарају дрвета и леме гране, прелаче их до реке и ту стварају јаке бране, иза којих подижу вишеспратне грађевине за становање и оставу хране. Њихове „куће“ начињене су од камена, дрвета и песка и у свакој од њих обично станује шест до осам парова.

У одбрану младих

Узајамно помагање код животиња долази до изражаја нарочито приликом одбране од непријатеља. Мајмуни располажу читавом скалом звукова, којима обавештавају своје савременике о разним врстама опасности. Једени организују свој логор на тај начин што изврстан број најискуснијих стоји на стражи и будно мотри на све стране, док се остали одмарају. Леп пример жртвовања за заједницу пружа

жа одбрана стада бивола од курјака. Одрасли мужјаци и јаче женке образују круг око младунаца и роговима одбијају нападе курјака. То исто раде и дивљи коњи и магарци. Зечеви и сридаћи бране се од курјака или паса на тај начин што неки одморни зец или сридаћ намерно искочи из свог заклона да би на себе привукао прогонитеља и тако спасао уморног друга. Слонови такође пружају изванредан пример несобичности и жртвовања. Кад је један од њих рањен или је на измаку снага, одмах му прилазе друга двојица и подупиру га у ходу десетинама километара, све док не нађу неки добар заклон.

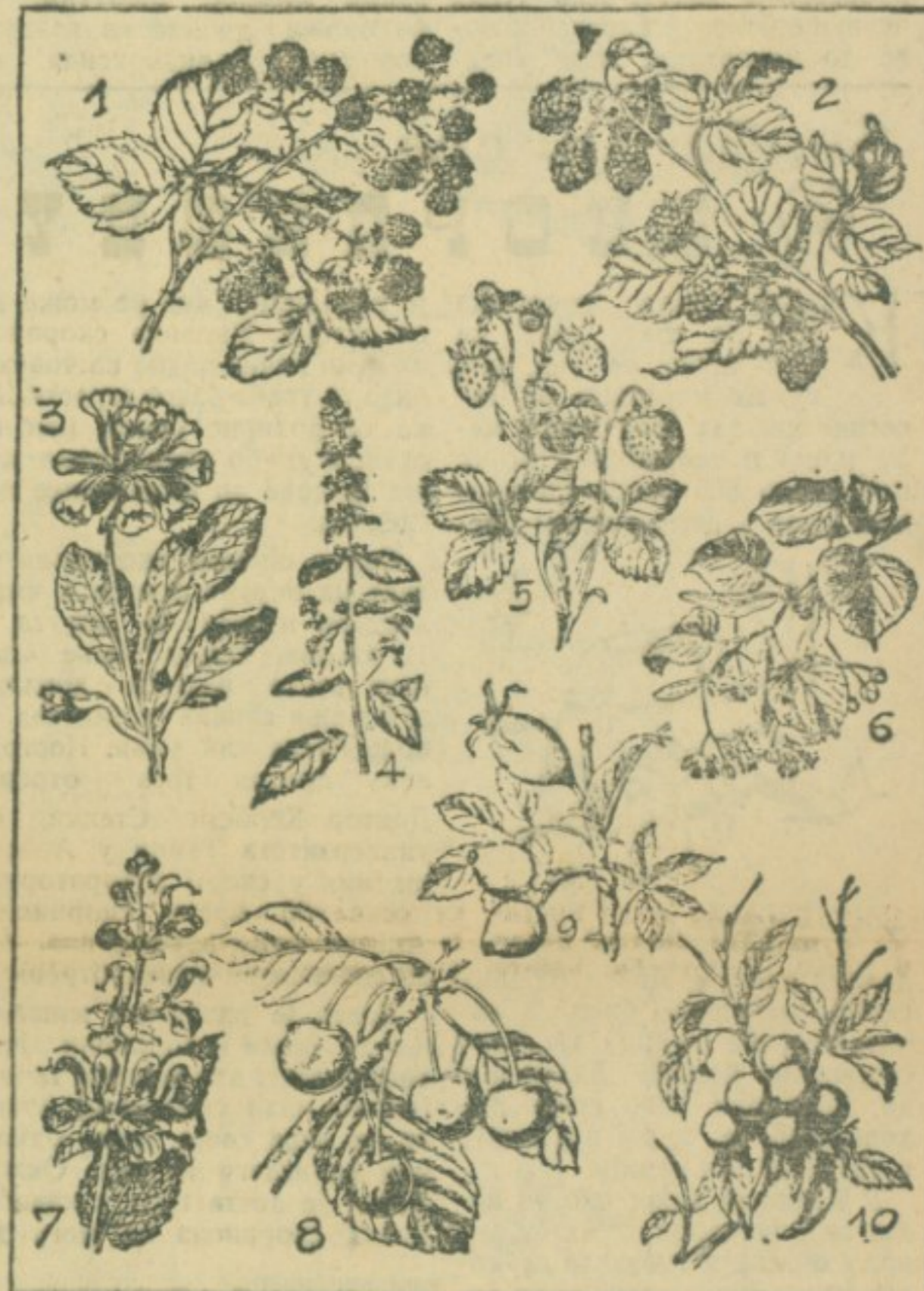
Сарадња животиња често је и приликом лова. Афричке птице корморани скупљају се на хиљаде у лову на рибе. Они притом поделе улоге: једни су гониоци, други извидници, трећи ловци, а остали треба да заварују јата риба и да их упуте на најпогодније место. Удруживање ради што успешнијег лова срећемо и код

многих других животињских врста.

„Великодушна“ мајмуница

Код животиња, а нарочито код птица, врло често се налази на међусобно помагање код доношења младунаца на свет и њиховог одгајивања. Док се мали пингвин излеже из јајета потребно је четири до пет месеци. Јелати за све то време на јајима немогућно је, па макар се мужјак и женка смењивали. Зато на јајима леже наизменично сви чланови пингвинске колоније, међу којима има и оних који нису снели јаја, или су још сувине млади. Кад се младунци излегу, скупе их све на једно место, оставе код њих неколико старијих пингвина да их чувају, а остали иду да траже храну, често десетинама километара далеко. Има чак случајева да животиње усвајају „сирочад“. Нарочито је великодушна мајмуница. Она усваја свако младице које остане без родитеља и нежно се брине о њему све док не одрасте.

За наше ботаничаре



Учили сте ботанику, па би према томе требало да познајете многе корисне и важне биљке. На нашој слици имате десет разних биљака. Да ли по тим сликама можете да нам кажете како се зову?

(Одговор: 1) Купина. — 2) Малина. — 3) Јаглика. — 4) Проминица. — 5) Јагода. — 6) Липови цвет. — 7) Жалфија. — 8) Вишња. — 9) Шипак. 10) Глогније.)

ЗА ТРПЕЗОМ СРЕДЊЕВЕКОВНОГ ВИТЕЗА



Данас људи не могу ни да замисле да једу рукама, али тако увек није било. Све до пре неких 300 година људи су заиста јели рукама. Прва виђушка у Енглеској, коју је донео Томас Корнат, у почетку 17 века, није

наишла на леп пријем. Имала је само два зупца и дршку, која је била дуга колико и зупци. Када је Корнат хтео да покаже како се њоме једе и забављено је команда меса, оно му је пало на стољак и то је изазвало буран смех.

Требало је да прође дуго времена док се схватила важност виђушке, а касније и другог неопходног и хигијенскијег прибора за јело.

Сасвим разумљиво, ни ондашње трпезе и начини служења за њима нису нимало личили на данашње.

Гозба у витешким замковима обављала се у пространој дворани, која је била патосана каменним плочама. Зими, усред бела дана, капци на прозорима били су затворени, јер тада није било прозорских стакала, а напољу је било хладно. Помирину у дворани осветљавале су буктиње, чији је сјај теško допирало у углове засвојеног тавана.

Трпеза није била стално намештена у дворани у којој се јело. Она се, заправо, правила пред сам ручак. Наме, слуге обучене у разнобојна одела донеле би најпре обичне ногаре, а затим даске које би пребациле преко ногара. На тај, на брзу руку направљени, сто поставили би стољак, који је био извезен разноврсним сценама из лова и разних животињама. Ни тањира у то време није било. Место њих, пред сваког госта поставиле би се округле велике лењице које су служиле као тањира. Иако су сви витезови били наоружани, на столу су били веома ретки ножеви.

Када би се то све припремило, тада би у трпезарију упали, страшно вичући и урнебесно се смејући, витезови обрасли у браде. Главни као вукови, јер су се враћали из лова, они су седели за сто. Лов и јело били су њихово

главно занимање кад није било рата. Кметови-робови обрађивали су земљу и радили за њих.

Пошто би гости поседали, слуге би почеле да доносе јело. Обично се јело месо дивљачи: од јелена печена на ражњу, од срне, дивљег вепра, медведа, затим печени лабудови, паунови и разне рибе. Све је било добро зачињено и са љутим сосовима. Комале меса слуге су додавале на тај начин што би их набале на врх ножа, а витезови би их узимали рукама. Час би га глодали, а час ставили на лењице. Јело се брзо и алапливо, а кости су бацане на под псима, који су се врзали испод стола и око ногу гостију. После тога на ред би дошли колачи, јабуке, ораси и друго воће, а није било заборављено ни вино ни меловина, који су се лудо пили. Разуме се, ту су биле и даме, које у погледу служења често нису много заостајале иза мушкарца.

Рачуна се да још и данас око једна трећина становништва у свету једе рукама.

Да не би остале РОБИЊЕ...

Често са чуђењем посматрамо снимке на којима су приказана разна племена из Африке, Аустралије и Азије. Њихов начин улепшавања, нарочито код жена, понекад изазива и смех. Јер, ми не можемо да схватимо да издужене ушне шкољке, прстенови провучени кроз нос или вештачки проширене усне могу некоме да изгледају лепи. Међутим, о чудним обичајима да

леких земаља не треба доносити суд пре него што се сазна откуд и због чега су они настали.

У црначком племену Убангију жене се украшавају на тај начин што још одмалена стављају у усне танке и широке плоче, тако да се временом усне потпуно деформишу и издуже у облику плочастог „кљуна“, који понекад може да буде дуг и до тридесет сантиметара.

Откуд овај чудни обичај? Неки путописци и истраживачи Африке тврде да је у самом почетку ово унакажавања била једна од мера самоодбране. Наме, кад су трговци црним робљем стали да купе Црнице и да их одвлаче из Африке, Црници су тражили начина да бар своју децу спасу те страшне судбине. Како су први трговци робљем били Арабљани, који су црначке жене и девојке продавали на пијацама Блиског Истока за хареме или за харемску послугу, становници Убангија почели су да намерно унакажавају своју децу да их Арабљани не би отимали. Јер, они су приметили да трговци бирају младе и лепе девојке.



Ето, због тога су Црнице из Убангије почеле да проширују своје усне у дугачак и плочаст „кљун“. Сличним мерама прибегавала су и остала црначка племена. Временом, унакажавања прешло је у обичај кога су се придржавале жене из дошних генерација. Протекло је тек педесетак година откако је укинута трговина црним робљем, али тај обичај сачувао се све до данас. То није никако чудо, јер је већ давно заборављено да је он настао као мера самоодбране. Најзад, чак и у цивилизованим земаљама потребно је понекад више од педесет година да би се одбацио један дубоко укореван обичај, па и кад је штетан и ружан.

Од тачке до тачке...



Допуните орњим цртежом спајајући линијама тачке од 1 до 52!

ИЛИ НЕ...

ЛЕТО И ЗИМА У ИСТОМ ДАНУ

У Ласи, главном граду Тибета у који је странцима забрањен приступ, просечна дневна температура из-



носи око 32 степена Целзиусова. Међутим, ноћи су веома хладне, тако да се често догађа да се на води образује танка ледена скрама. Тако се у Ласи сваких дванаест часова смењују лето и зима.

УСПУТ...

У Клајмексу, једном од америчких насеља с највећом надморском висином, налази се мала поштанска зграда коју је без ичије помоћи подигао Вил Лоренс, једини поштански службеник у месту. Најзанимљивије је то, да је читав зграда саграђена ис-

кључиво од камења које је Лоренс скупљао разносећи пошту.

НЕУМОРНИ ЗЕМЉОРАДНИК

Литванец Јосан Курсониа, који је умро 1931 године, био је један од најстаријих људи у својој земљи. Готово све до смрти Курсониа је обављао сам све послове на својој имању. На дан свог стоседамнаестог рођендана он је последњи пут изашао у поље и узорао једну велику њиву.

НАЈВИШИ ВРХ ПОРЕД НАЈДУБЉЕГ ЈЕЗЕРА



Скејфел Пајк, највиши врх у Енглеској, уздиже се поред самог Ваствотер Језера, чије је дно најнижа тачка у Енглеској.

Када су бивше жегне

Песник и природњак посматрају једну исту ствар често сасвим другим очима. Песнику, на пример, биљка која вене пружа тему за елегiju, док природњак у томе види само обичну појаву, привремени недостатак воде који биљка обично лако преброди. Јер, ветути не значи увенути, кажу ботаничари. Кад биљка почне да вене у њој почињу да раде изванредни механизми којима се свуда служе припадници биљног и животињског света да би се одржали и одбранили. Биљке, на пример, имају на површини листова милионе ситних отвора који се налазе између двеју нарочитих, обично полумесечастих хелија. Те хелије мењају своју запремину услед чега се и отвори повешавају, смањују или потпуно затварају. Отвори на лишћу, уствари, су веза између спољног ваздуха и ваздуха који испуњава међућеличне просторе у листу. Ако услед исушише јаког испаравања дође до недостатка воде у ли-



шћу, тада се отвори затварају и остају затворени све док се недостатак воде не надокнади усисавањем кроз корен. Ови отвори, звани стоме, веома су сложени органи. Они, уствари, служе „два господара“ који су често у међусобном тревњу. Да би се биљка заштитила од превеликог губитка воде потребно је да се стоме на време затворе. Међутим, да би биљка добила из ваздуха довољно угљендиоксида, од

кога она уз помоћ Сунчеве светлости фотосинтезом ствара шећер и скроб, стоме треба да буду што дуже отворене. Биљка успева да „задовољи оба господара“ на тај начин што преко дана „држи“ стоме отворене све док губитак воде не достигне крајњу дозвољену границу.

Најновија испитивања показала су да се ова регулација не врши истовремено у свим деловима биљке. Ботаничари су дуго проучавали једну смреку и том приликом утврдили да су при довољној количини воде све стоме подједнако отворене. Међутим, за време сушних периода, кад биљка једва успева да изравна губитак воде, јасно се може видети на који се начин она, као јединствена жива целина, брани од изумирања. Иглице које су у хладовини, и поред тога што губе мање течности, сасвим затварају своје стоме да би иглицама које су на сунцу омогућиле несметану размену угљендиоксида.

Али, затварање стома није једино средство одбране против сушења. Хелије, нарочито оне на горњим странама листова, превучене су једном воштаном мембраном која отежава испаравање воде. Кад

исушивање биљке достигне извесан степен ове мембране задебљају и тиме смањују испаравање.

Све биљке не могу подједнако дуго да издрже сушу и недостатак воде. Оне биљке које обично расту у влажним пределима угину чим изгубе десет до двадесет процената влаге. Напротив, биљке које расту у сушним пределима могу да издрже губитак и од педесет процената, па чак има и таквих које не изумиру ни онда кад им се лишће потпуно осуши.

Који је одговор тачан?

- 1) Игове „Јаднике“ први је на српски превео: Стојан Новаковић Милован Глишић Мита Ракић Милутин Ускоковић
- 2) Трипаносомијаза је: егзотична биљка заразна тропска болест врста хируршке операције једна врста фотографског материјала
- 3) Меропси су били: ратници земљорадници калуђери лекари

Тачни одговори: 1) Игове „Јаднике“ први је на српски језик превео Мита Ракић (рођен 15 октобра 1846 у Мионици, умро 5 марта 1890 у Београду). Био је добар зналац неколико страних језика и добар стилст. Преводио је врло много. Поред осталог превео је: „Историју умног развића Европе“ од Дрепера, Хајнеове „Идеје“, Игове „Јаднике“ (1886 године) итд.

2) Трипаносомијаза је заразна тропска болест коју проузрокују протозоје, а проузроковаче преноси својим убодом једна врста мува звана Це-це. Оболели од ове болести заспе и не могу да се пробуде. У новије доба има сигурних лекова противу ове опасне болесте.

3) Меропси су били у српској држави Средњег века, од тринаестог века па даље, земљорадници који су обрађивали туђу земљу. Према власнику земље налазили су се у зависном положају, те су му били обавезни да разне службе и дажбине. Земља коју су држали меропси звала се меропштина.

ВРАТОЛОМНЕ ТРКЕ У ИНДИЈАНОПОЛИСУ

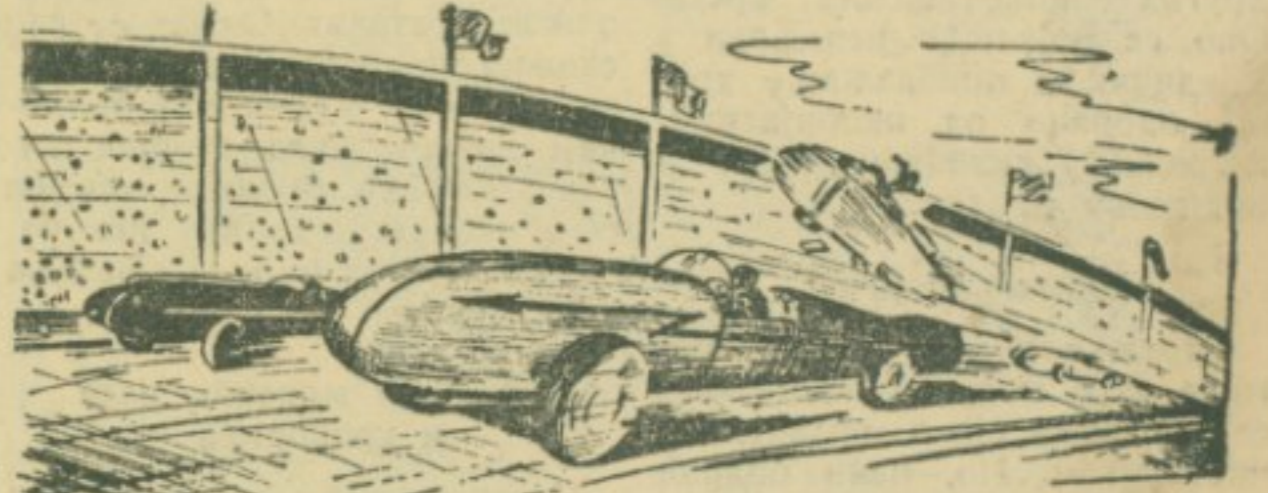
Још од 1911 године, када је направљена писта за аутомобилске трке у Индијанополису, сваке се године сакупи преко 150.000 гледалаца да посматра трку. Па и месец дана раније, за време када се учесници вежбају на писти, сваког дана долазе стотине хиљада да их гледају.

Шта толико привлачи ове људе? То су на првом месту она велика узбуђења, јер је трка веома опасна. Сваке године понеко изгуби у њој живот. Затим, ту се могу видети лепа примери спортске храбрости и присебности. Али, поред онога што учеснике и гледаоце привлачи на овим тркама као љубитеље спорта, ове утакмице искоришћавају и поједине фабрике за рекламу, као и да би испробале квалитет кола, гума и осталог. Писта на којој се одржавају

ра пекло вруће уље по ногама и стварало му на ногама страховите опеклине.

Чет Милер је 1928 године прескочио зид кривине, заправо прелетео преко њега, па ипак је на сва четири точка и вратио се у гаражу са несмањеном брзином. Том приликом он је добио осам прелома костију од којих један и на лобањи.

Највеће се чудо догодило Бебу Стату. Он је пуном брзином налетео на кола пред собом. Тренутак дошпије трећа кола ударила су у њих. Од тог удара Бебова кола била су одбачена на спољни зид. Одатле су се одбила у средину писте, где су их ударила још четвора кола. Све се то догодило без иједног рањеника. Али, зато је чувени тркач Бич Каминг изгубио живот што је на једној залеђеној улици хтео да избегне пешака.



утакмице дуга је четири километра, а пут 800 километара.

Једног дана Ира Хол ударио је о ограду једне кривине. Поред свих болова од добијених рана, увидео је да му кола клизе у средину кривине куд имају проћи остали возачи, што би изазвало страшну катастрофу. Иако тешко повређен, он је скочио из кола, подметнуо изравањена лева, усправио своја кола уза зид и тако их држао док остали нису прошли.

Норману Батену упалила су се кола баш пред почасном трибином. Он је и даље продужио да вози, да би био што даље од гледалаца. Кад је пламен дошао до седишта, он је устао, држећи и даље волан и ногу на гасу, све док није изишао са писте у поље. Због тога је одлежао неколико месеци у болници.

Вилбар Шо, 1937 године, добио је трку, иако га је читавих 80 последњих километа-

Године 1914 Рене Тома стигао је први. У то доба морала су бити двојина на колима. У

питу му отпао цев за излазне гасове. Механичар ју је најпре држао неком узшом, али је најзад морао да је узме под мишице, јер би се по правилима кола дисквалификовала ако би нешто са њих отпадало. Па зашто сви ти људи толико ризикују и стављају главу у торбу? Шта их гони на то? Неки трче из чистог задовољства, други то чине и због награде која није мала, а и због тога што их привлаче способности пуне узбуђења и што имају велике живце.

Године 1912 Ралфу де Палма у близини циља стао је мотор. Тако близу циља није могао да га оправни. Зато је изашао из кола и стао да их гура. На десет метара пред циљем прешао га је један, те је стигао други и био одушевљено поздрављен.

Знајте ли све

О СКОРПИОНУ

Колико врста животиња има на свету данас се још тачно не зна, али су их научници на десетине хиљада проучили, а међу њима и скорпионе, којих има преко 600 врста. Скорпиони живе у свим топлим пре-

је нападнут и кад не може да се склони. Уколико скорпион на неки начин падне на човека, онда га треба благо стрести. Ако се додирне руком или се сувише грубо збаца, онда може да дође до нежељених последица.

Отров опасног скорпиона утиче на нервни систем и смрт наступа између 45 минута и 12 часова. Отров мање опасних врста изазива локална запаљења слична онима кад убоде пчела или зоља. Постоји лек против тога отрова. Доктор Херберт Стенки, са универзитета Темпа у Аризони, има у својој лабораторији преко 500 врста скорпиона, чији се отров скупила и служи за справљање противотрова.

Доста је раширено мишљење да мали скорпиони једу своју мајку, али то није тачно. Наиме, мали скорпиони попуне се на леђа своје мајке одмах чим се излегу из јаја. Оклоп женке је доста тврд и клешта малих скорпиона не могу да

га пробију. Док су мали скорпиони на леђима своје мајке мењају оклоп и чак изгледа да је она изгрисана. Због тога се дошло до погрешног мишљења да они гризу своју мајку. Исто тако нетачно је да скорпион изврши самоубиство убодом отровне боље када дође у шкрипац. У старим причама скорпиони се помињу као казна неких неприродних сила, затим као симбол жалости, а осим тога име спорпиона носи и једно велико сазвежђе.

СКРИВАЛИЦА



Где је шумар?

делима света и многи од њих својом отровном бодљом наносе несреће људима. Па, иако скорпионе познају многи људи, ипак они мало знају њихове особине, те им приписују и оне које они немају.

У Америци живи око 40 врста скорпиона, од којих су две врло опасне и изазвале су доста смртних случајева међу децом, а нарочито у Аризони, Тексасу и Калифорнији. За последњих десет година у Аризони је умрло 40 деце од убода скорпиона. Одрасли људи обично прездраве од тог убода.

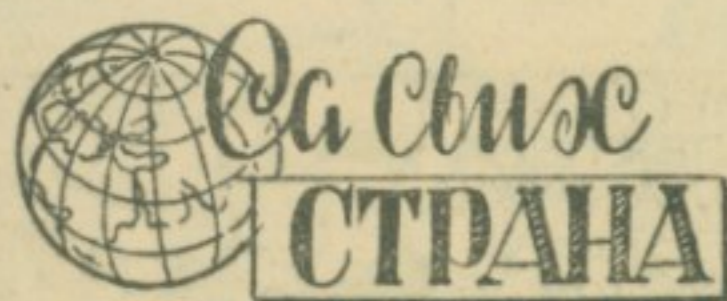
Скорпиони могу бити дуги од 2 до 20 сантиметара. Најопасније врсте нису увек и највеће. Тако, на пример, најотровнији скорпион у Америци дуги су свега око 5 сантиметара. Неки скорпиони имају понекад и 12 очију, па ипак им је вид врло слаб, једино могу да разликују светло од тамног. При кретању се служе клештима, која су слична оним у рака. Скорпион који се креће потсећа на слепо особу која испруженим рукама жели да избегне предмете који су јој на путу. Осим тога они имају мале, четкасте израштаје на доњем делу тела. Ти израштаји се стално мичу када је скорпион у покрету. Помоћу њих скорпион осећа предмете око себе.

Скорпиони имају отровну бодљу на израштају који се налази на крају тела. То није реп, како неки мисле. Уствари, у унутрашњости тог израштаја налази се продужетак органа за варење. Отров дуче две жлезде које се налазе непосредно иза бодље. Израштај са бодљом врло је покретљив. Сам убод дешава се муњевитом брзином, тако да се не може ни видети.

Дању се скорпиони крију испод камења, цигала или отпадака, нарочито тамо где има влаге. Често се налазе у близини људских насеља, а понекад се нађу и у креветима. Ноћу излазе у лов на инсекте и пауке.

Претерана крволочност која се приписује скорпионима није тачна. Скорпион бежи од човека и гледа да се сакрије. Непријатеља боде само када





ОДБРАНА ЛУКА

Данас се за одбрану лука употребљавају нарочити бродови, топови, авиони, радари, мине и друго разноврсно оружје и оруђе. Свега тога није било у старо доба, па ипак су људи налазили начин и средства да одбране луке од непријатеља.

Стари Атињани штитили би своје луке на тај начин што би забацили коље у морско дно. Али, то се могло да направи само у лукама које су биле плитке. У дубљим се то није могло да учини, јер је било немогуће забити у морско дно балване који би допирали до површине. Осим тога, претила је опасност да их порише и однесу морске струје и валови.

У Средњем веку то се друштво решавао. Наиме, развипани су гвоздени ланци с једнога на други крај луке. Они се нису видели јер су били испод површине воде. Када је лука била широка, гада би се ланци у облику мрежа везали за греде које су пливале, а иза њих, у самој луци, стајали су бродови са справама за бацање камена и гвоздеја.

Ако је непријатељ хтео да продре у луку, онда је морао да чека погодан ветар за једра, па да онда изврши журни са најбољим бродовима и да пресине ланце. Разуме се, да то није било лако извршити, па се настојало да се пронађе справа помоћу које би се пререзали ти ланци. То није било лако, али је прво успело Ђеновљанима када су 1285 пресекли ланце у луци града Пизе, коју су после победе опустошили а делове ланца однели као трофеје и извесили по зарадама Ђенове. Вратили су их Пизи тек 1860 године.

Лука се штитила и на тај начин што би се закрчила великим бродовима који су били чврсто усидрени. Али се и ту доскочило. Зато су употребљавани рониоци који су пререзивали конопце сидра и пуштали брод на милост и немилост валовима. То се догодило 1420 године у луци града Бонифација на Корзици.

АЈВАР

Ајвар или кавијар прави се од посолјене икре различитих риба: јесетре, моруне, кечиге, смућа, деверике, локарде, шарана, штике, лосоца, пастрјке, караша, туне, бакалара, морског пса и тако даље. Најчувенији је онај који се прави од икре јесетре. Ајвар од моруне има црну боју,



од пастрјке је наранџаст, од штике жути и ситан, од лосоца црвен и тако даље. По производњи црвеног ајвара после Русије долази Јапан, чије су реке богате лососом. Иначе најчувенији је руски ајвар, али се прави и у другим земљама. Код нас је познат кладовски ајвар. Ајвар је врло хранљив и доста се употребљава у Русији, Турској, Персији, Египту и тако даље. Ајвар садржи у себи око 30 од сто беланчевина и око 15 од сто масти.

„НЕШТО НАЛИК НА ТЕНК“

У другом устанку када се водила битка код Палежа Срби су били опколили турски шанец, али нису могли да га заузму. Тада су употребили „нешто налик на тенк“ да би потукли Турке. Наиме, кнез Милош наредио је да се дотерају двоко-



лице и окупу са свих страна јаким даскама да би били заштићени људи који су гурали та колица и у исто време иза тога заклона пуцали на непријатеља. Тога приликом Турци су били потучени, и устаници су очистили пут уз Саву од Београда до Шапца. То се место називало Палеж све до 1859 када је на молбу мештана добило име Обреновац.

РЕТКА ИМЕНА ГРАДОВА

Познато је да су многа села и градови названи по имену неког славног човека, по планини, по положају или нечем другом. Тако је, бар досад, било уобичајено. Међутим, у Америци има градова који су добили имена по производима које израђују текстилне фабрике у том месту. Тако има места која се називају Озон, Сода, Хидрат и тако даље. Нека су места добила име по елементима као што су: Карбон, Аурум, Антимон, Неон, Радиум, Сулфур, Кобалт, Литиум и тако даље.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ПРАЊЕ РУКУ БЕЗ ВОДЕ

Сада је пронађен нов препарат за прање руку који ће наћи на широку примену. По свом изгледу овај препарат личи на помаду. Њиме се нагрљају руке и он се зачас претвори у течност, па тако раствара масноће и острањује нечистоћу. После кратког времена, које не траје ни колико уобичајено прање руку, потребно је руке избрисати па да буду чисте. Овај препарат већ се примењује у неким фабрикама, нарочито у стезањима где се руке више прљају.

НАЈМАЊИ ЦОКЕЈ

Цокеји су обично омалени људи, а од свих је Кенет Гловер, изгледа, ипак најмањи. Кенет Гловер, још док је био малишан, страшно је волео коње и стално се врзмао око штала у којима су били тркачки коњи. Једнога дана неки старији цокеј приметио је малишана и кад му је овај изразио жељу да би и он хтео да буде цокеј, овај је стао да га вежба. Тако је Гловер још док је био малишан почео да постиже успехе на мањим тркама у Енглеској. Сада је већ искусан цокеј. Има 15 година, висок је 120 сантиметара, а тежак 35 килограма.

споразумели су се, као што је тада било уобичајено, да утакмицу води помоћни судија. Прво полувреме завршено је са 2:0 у корист Сандерланда. За време одмора стигао је званични судија. Тада је клуб Дерби Каунти захтевао да утакмица почне изнова. То је усвојено и тада су играчи овога клуба увели у игру своју вештину и уложили велики напор, па је клуб Дерби Каунти добио утакмицу. Резултат је био 3:2 у корист Дерби Каунтија. Ово је у историји једина фудбалска утакмица с три полувремена.

НАЈСТАРИЈА ДРЖАВА У ЕВРОПИ

Најстарија и данас постојећа држава у Европи је република Сан Марино, чија је површина нешто мања од 100 квадратних километара. Сан Марино је до-



био своју независност још 1231 године, а данас има 15.000 становника. Ова минијатурна држава има сопствену војску, кује свој новац и издаје своје поштанске марке.

СТОВРАТА И СЕДМОВРАТА ТЕБА

Постојале су две Гебе које су имале шест врата Теба која је имала сто врата била је главни град у Горњем Египту, а Теба која је имала седмори врата налазила се у старој Грчкој.

ДАШТО МИ ТИ ДАШТО?

- 1) Масан кајиш кроза земљу прође?
2) Нит се рађа, нит умире мртвом главом воду пије?
3) Родише се два брата једнака, и дан и ноћ ходише, а један другог не такоше?
(1) Змија. — (2) Сунђер. — (3) Рогови.

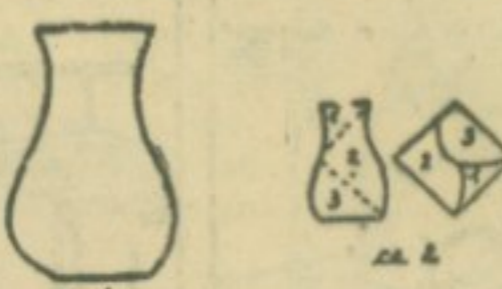
ФУДБАЛСКА УТАКМИЦА С ТРИ ПОЛУВРЕМЕНА

За првенствену утакмицу Сандерланд — Дерби Каунти, која је одиграна пре неколико година, одређени судија није стигао на време због саобраћајне незгоде. Вођи тимова

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ПОКУШАЈТЕ

Са два потеза треба да поделите вазу на слици 1 на три дела, и то тако да се од делова може направити један квадрат. Ако не знате, погледајте слику 2 и биће вам све јасно.



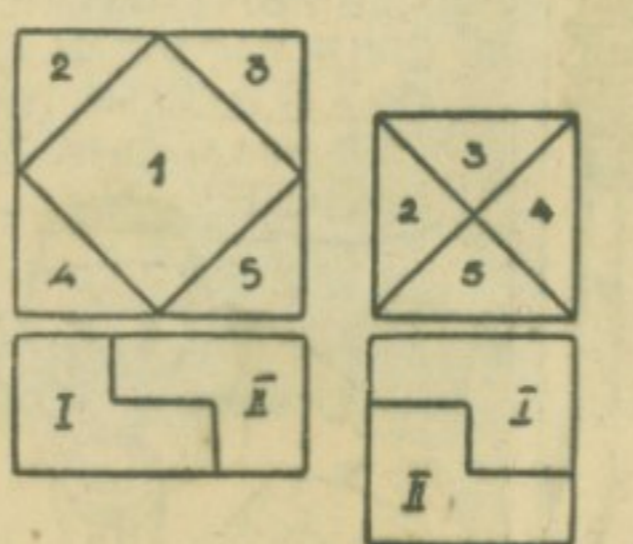
КОЛИКО ЈАЈА

Један одред војске зауставно се за време маневра у једном селу. Капетан је позвао интенданта и рекао му: — „Узећете кола и поћи ћете на околна имања чији списак вам дајем. Купићете нам јаја, али гледајте да узимате са сваког имања исти број.“

Интендант узе списак фарми и крену. Било је девет сати. У подне се већ вратио са 1.079 јаја. Колико је интендант обишао фарми и колико је јаја купио у свакој? Овај задатак није тако тежак како изгледа. Ипак ћемо вам помоћи.

ДВА ЗАДАТКА КОЈА ЋЕТЕ РЕШИТИ МАКАЗАМА

- 1) Правоугаоник дугачак девет, а широк четири сан тиметра расеците на два једна дела, од којих би се могао направити квадрат.
2) Квадрат расеците на пет делова, од којих би се могла направити два једнака квадрата.



Ако не можете, погледајте слике.

„САРА“

„Сара“ је један нови мали радио-апарат који се употребљава при разним несрећним случајевима. Он је толико мали да се може причврстити на капут. Заједно с батеријом тежак је свега 52 унџе (унџа 48 грама). Антена је направљена од материјала који може да се савије у мали прстен. Овај апарат служи бродоловцима, затим људима залуталим у планинама, џунглама и пустињама. Они који су настрадали могу помоћу њега да позивају помоћ авионе и бродове који се налазе и на великим даљинама.

СТАРИ ПОТОНУЛИ БРОД — РИЗНИЦА ЗА ИСТОРИЧАРЕ

У јулу ове године научници Смитсоновог института у Америци почели су да ваде предмете из једног шпанског брода који је потонуо у 18 веку близу обала Флориде. Послови не иду лако, јер су се на броду накупили велике количине алги и шкољки. Предмети који су досад извађени не претстављају неку нарочиту вредност, али су од великог значаја за проучавање времена кад су Шпанији владали у Америци. Уствари, они су богата ризница за историчаре који се занимају тим периодом историје.

„ПЛАНИНСКА БОЛЕСТ“

Као што постоји „морска болест“ постоји и „планинска болест“, од које болују они који се пењу на високе планине. Знаци ове болести су: несвестица, главобоља, зујање у ушима и велики умор са боловима, нарочито у ногама. Ова болест на нашим планинама јавља се у слабој форми, али на великим висинама она има јак облик. Одмор и шећер најчешћи су лекови које планински употребљавају у оваквим случајевима.

ПРАКТИЧАН ПРЕНΟΣНИ МИКРОФОН

Недавно је усавршен нов тип микрофона који може да се преноси куд год се жели, а да веза с радио-станциом не буде ни за тренутак прекинута. Нови микрофон је уствари минијатурни радио-отпремник, који се напаја сасвим малим батеријама, а дomet му је око четири километра. Читав апарат може да стане у џеп и није тежак.



„почетком пролећа човек учестаније удише и издише ваздух него крајем лета. Број удисаја и издисаја у пролеће већи је за 30 процена.“



... бифокалне наочари, тј. наочари које истовремено служе и за гледање на даљину и за читање, изумео је Бенјамин Франклин, проналазач громобрана.

...Европљани су од Арабљана научили да гаје шафран, шпарглу, бостан, пиринач, лимун, кајсију, конопљу и цвеће јасмина.

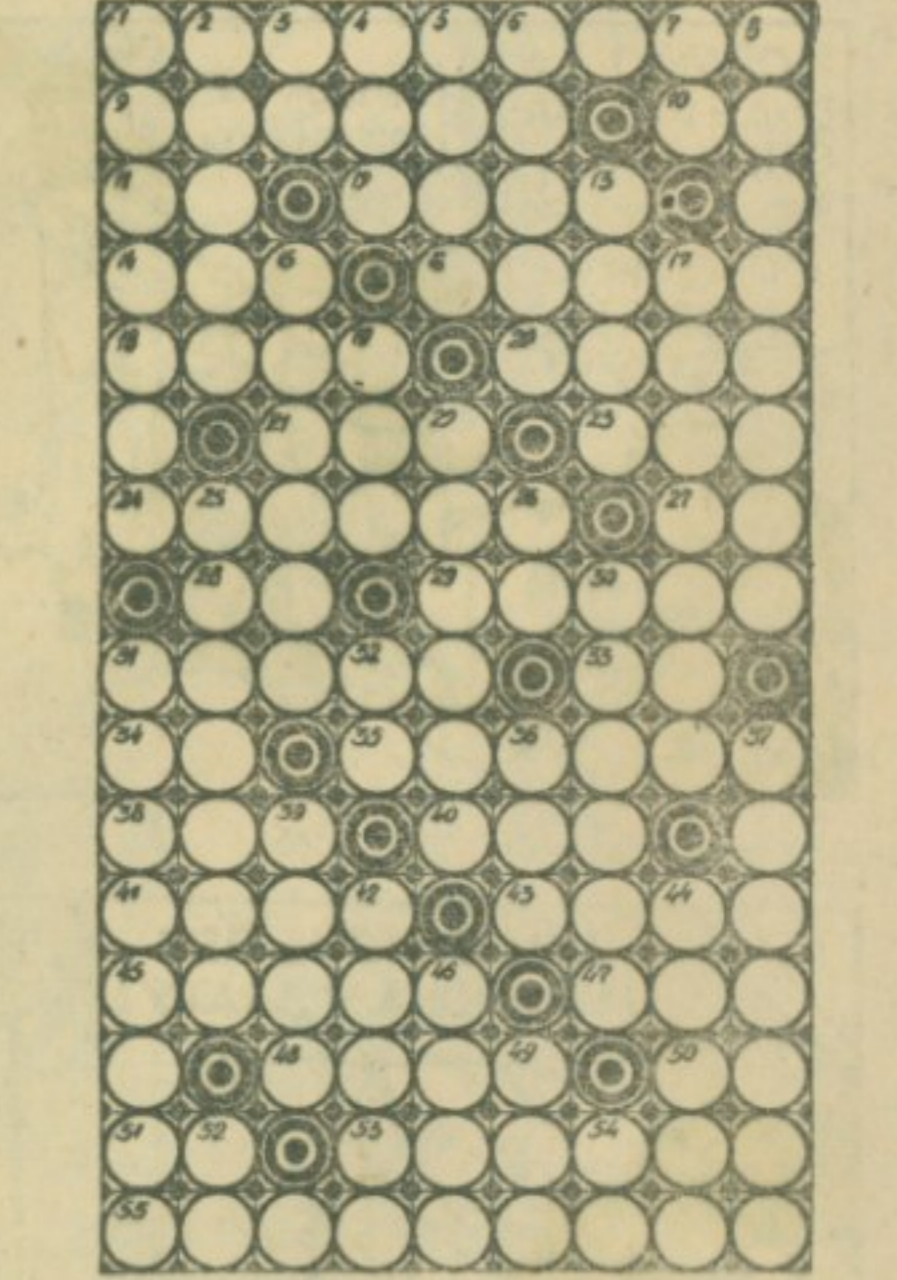


...код нас су мушкарци носили перичине све до Првог устанка. Тада је примењено да перичине сметају у борби и због тога је Карађорђе наредио да сви устаници носе перичине. Хајдук Вељко био је први од познатијих учесника у устанку који је отсекао косу.



Водоравно: 1) потсетник; 2) заповедник код Козака; 10) предлог; 11) јапанска мера за путеве; 12) Додалов син; 14) страна женског има; 15) врста папагаја; 18) основа, подлога; 20) митолошка личност, син Аедоне; 21) врста врбе; 23) здравље (латин.); 24) савремени немачки књижевник; 27) коњ; 28) део француске повчачке јединице; 29) меснац осушени део кокосовог ораха; 31) композиција за осам гласова или инструментата; 33) иницијали енглеског социјалистичког покрета; 34) свеза; 35) дрвени дувачки инструмент; 38) речено острво; 40) град у Немачкој; 41) израђевина од сребра; 42) мера за тежину; 45) систем тарвења која се односе на реалне предмете искуства; 47) болест различитих жита; 48) сој, врста; 50) лична заменица; 51) једна скраћеница; 53) грета; 55) напуљска игра.

Усправно: 1) град у Словенији 2) врста музичког комада; 3) свеза; 4) јединица за мерење отпора електричне струје (мож.); 5) мушко име; 6) језеро у Финској; 7) првак; 8) ратно пристаниште на Малти; 13) део отплате; 15) угао између подневка и неке тачке на хоризонту; 17) француски писац из 18 века; 19) прва позната немачка песникња; 22) област око Северног Пола; 25) једна поморска јединица; 26) упитна заменица; 30) предговор, уводи одеољак; 31) могућност штете или зла; 32) јуначки сноп; 36) морски сисар; 37) музички инструмент; 39) река у Азији; 42) лука у Јорданији; 44) покрајина у Јужноафричкој Унији; 46) муслиманско мушко име; 49) врста женског гласа; 52) египатски митолошки бог сунца; 54) слово латинице.



РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) било; 5) лавина; 7) Пилар; 9) пи; 10) Итон; 11) Раб; 12) тон; 13) бура; 14) ат; 15) димар; 16) азурит; 18) Егеј; 19) платан; 21) Глена; 22) ос; 24) руно; 25) оми; 26) Ита; 27) Исак (Њути); 28) во; 29) опера; 30) навала; 32) Мока. Усправно: 1) балон; 2) Иван; 3) Лир; 4) он; 5) литога; 6) апарат; 7) пита; 9) Ибар; 11) Румија; 13) бирета; 15) Југано; 17) Зелена; 19) Плутон; 20) Новара; 21) Грм; 23) Сика; 25) осела; 27) нина; 28) ови; 31) ам.

ПАЈА ПАТАК

ЗА ОВО ЛЕТОВАЊЕ ИМАМ ВЕЛИКЕ ПЛАНОВЕ!

ТО ТРЕБА НА ВРЕМЕ ОБЕЗБЕДИТИ!

СКУПИЊЕВ ПУТНИЧКИ БИРО

ЖЕЛЕО БИХ ПРОСПЕКТЕ ЗА НАЈБОЉА КРУЖНА ПУТОВАЊА! ВЕЋ МЕ СВРБЕ ТАБАНИ!

СВРБЕ ВАС ТАБАНИ! ХМ!... ЕВО ОНДА!

КРУЖНО ПУТОВАЊЕ ТРИСТА ХИЉАДА ДИНАРА! ААУХ!

ЗНАТЕ, ТУ ЈЕ УРАЧУНАТА И ДОЗВОЛА ЗА ЛОВ НА ЈЕДНОГ СЛОНА!

ОВАЈ... МОЖДА НЕШТО БЛИЖЕ... ЗНАТЕ, ЈА ПАТИМ ОД НОСТАЛГИЈЕ!

СВАКАКО! ШТА МИСЛИТЕ О ЈЕДНОМ КРСТАРЕЊУ ПО АТЛАНТИКУ? СВЕГА ДВЕСТА ХИЉАДА!

ХМ! ЗАР НИЈЕ БОЉЕ ДА ПРВО УПОЗНАМ СВОЈУ ЗЕМЉУ?

ММ... ДА! ЛЕТОВАЊЕ НА ПРИМОРЈУ ЗА ПЕДЕСЕТ ХИЉАДА?

ДЕЦО! ШТА ВЕЛИТЕ ДА ЛОГОРУЈЕМО ПОД ШАТОРИМА? УРАА!

СЈАЈНО! ДИВНО!

ДОСТА ГУЊЊАЊА! РЕКЛИ СТЕ ДА ВОЛИТЕ ЛОГОРОВАЊЕ!

3-3-3-3...

ПУСТОЛОВИНЕ МАЛОГА ЦОНИЈА, МОРНАРА ТОМА ТРАУТА И КИНЕЗА ШАНГ-ЛИНА

МОЃНИ ГУСАР ЛОНГ-ФУ ЗАРОБИО ЈЕ ШАНГ-ЛИНА И МАЛОГ ЦОНИЈА И ТРАЖИ ЗА ЊИХ ПЕТ МИЛИОНА ДИНАРА УЦЕНЕ

ПОТПИШИТЕ ОВУ ЗАЛОГУ И ЕВО ВАМ ПЕТ МИЛИОНА У ЗЛАТУ, ПА ОСЛОБОДИТЕ ВАШЕ ПРИЈАТЕЉЕ!

ШАНГ-ЛИН И ЦОНИ СУ МОЈИ НАЈБОЉИ ПРИЈАТЕЉИ! ЗА ЊИХ БИХ СВЕ УЧИНИО...

МОРАМО ДА БУДЕМО НА ОПРЕЗИ... ЛОНГ-ФУ ЈЕ ОПАСАН ЧОВЕК!

ВАЈДА ЋЕ СВЕ БИТИ У РЕДУ...

СИЈ, НЕКО ДОЛАЗИ... МОЖДА ЋЕ НАС ГУСТИТИ

ПАМЕТНО ЈЕ РЕЦИЕНО: НАДА ЈЕ ВАТРА КОЈА СЕ НИКАДА НЕ ГАСИ"

СВЕМОГУЋИ ЛОНГ-ФУ ПОСЛАО ЈЕ НАС, ВЕРНЕ СЛУГЕ, ДА ВАС ДОВЕДЕМО ПРЕД ЊЕГОВ УЗВИШЕНИ ПРЕСТО!

ДАКЛЕ, ТО ЈЕ ПЕТ МИЛИОНА У ЗЛАТУ!

НАДАМ СЕ ДА ЋЕТЕ ОДРЖАТИ СВОЈУ РЕЧ

МОЈА ЈЕ РЕЧ СВРСТА КАО КРЕМЕН! АЛИ МОЈЕ НЕЖНО СРЦЕ ВАС МОЛИ ДА ОСТАНЕТЕ ОВДЕ, ДОК НЕ ПЛАТИТЕ ЈОШ ПЕТ МИЛИОНА ЗА ВАШЕ ЖИВОТЕ!

ДА СЕ НИКО НИЈЕ МАКАО, ЈЕР ЋЕ ИНАЧЕ НАСТРАДАТИ ОВА ПРОПАЛИЦА!